

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับอนาคตสภาพการจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2549 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. กระแสการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อนักศึกษาพยาบาล
2. ความสำคัญของที่พักอาศัยต่อการพัฒนานักศึกษา
3. การจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา
 - 3.1 วัตถุประสงค์ของการจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา
 - 3.2 การบริหารงานที่ที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา
 - 3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่อาศัยในที่พักสำหรับนักศึกษา
 - 3.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่ที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา
 - 3.5 การบริการในที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา
 - 3.6 การจัดที่พักเป็นศูนย์การศึกษาและอาศัย
 - 3.7 การจัดกิจกรรมในที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. การวิจัยอนาคต
6. การวิจัยแบบเดลฟาย

กระแสการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อนักศึกษาพยาบาล

ในอนาคตโลกจะเป็นสังคมข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น ภาวะโลกาภิวัตน์จะยิ่งรุนแรง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบทใดบริบทหนึ่งของสังคมจะสัมพันธ์กับระบบอื่นด้วย การจัดการศึกษาพยาบาลก็ต้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อให้ได้บัณฑิตที่พึงประสงค์ การจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาพยาบาลก็เช่นเดียวกัน ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาวะการที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้นักศึกษาที่อาศัยในที่พักเกิดการพัฒนาในทุกด้าน การเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลกระทบต่อนักศึกษา มีดังนี้

1. สภาพสังคม

สังคมไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ มีผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น แต่ประชากรส่วนใหญ่ยังคงยากจนอยู่ ค่านิยมของคนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ค่านิยมในเชิงวัตถุนิยมทำให้คนขาดความละเอียดอ่อนในจิตใจ มีความหยาบกระด้างมากขึ้น ขาดมิติทางจิตวิญญาณ (สิระยา สัมมา วาจ, 2538 : 54)

ไสว พรหมณี (อ้างถึงในพาริดา อิบราฮิม, 2539 : 29-30) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และมีอัตราเร่งสูง สังคมและวัฒนธรรมปรับตัวรับมือไม่ทันเกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคมและข้อขัดแย้ง มีการทำความผิดที่ซับซ้อนมากขึ้นและเป็นความผิดที่หาผู้เสียหายไม่ได้เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคนในหน่วยงานของรัฐขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ปัญหาจากสังคมที่ซับซ้อนเพราะชินกับการบริหารด้วยระบบราชการที่รัฐเข้ารับผิดชอบและแทรกแซงโดยตรง ปัญหาความล้าสมัยของกฎหมายในการควบคุมบังคับจากองค์กรวิชาชีพ ที่จะควบคุมจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพให้เข้มแข็ง

เจริญ คันธวงศ์ (อ้างถึงในพาริดา อิบราฮิม, 2539 : 30-31) ได้กล่าวถึงปัญหาพฤติกรรมและวินัยของเด็กไทยและคนไทยใน 7 ลักษณะ คือ

พฤติกรรมการเล่นดู มีปัญหาจากการแสดงบทบาทที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัวทำให้เด็กแสดงบทบาทได้ไม่ตรงกับเพศของตนเอง

พฤติกรรมการเรียนรู้ พ่อแม่ขาดความเอาใจใส่ลูก หรือปกป้องลูกเกินไป ทำให้เด็กพึ่งตนเองได้ไม่เหมาะสม ไม่สนใจการเรียนรู้ หรือมุ่งเรียนไม่สนใจสิ่งรอบตัว

พฤติกรรมสุขภาพ พ่อแม่ไม่ได้ฝึกเรื่องการกินอยู่ให้ถูกหลักสุขภาพ เนื่องจากขาดความรู้

พฤติกรรมคนดี และคนเก่ง การศึกษามุ่งการแข่งขัน เด็กเครียดเพื่อแย่งที่เรียน เด็กมีความเห็นแก่ตัวสูงขึ้น เลียนแบบอย่างที่ไม่ดีจากสิ่งรอบข้าง

พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี เด็กมีพฤติกรรมมุกฎทำลาย ไม่รักษาสถาบัน ประโยชน์ ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

พฤติกรรมประชาธิปไตย เด็กขาดความสนใจในสิทธิของตนเองและไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น

พฤติกรรมการทำงาน พบปัญหาขาดความภักดีต่อองค์กร โยกย้ายคน ขาดนิสัยการทำงานที่ดีและระบบองค์กรไม่เลี้ยงคนดี และรักษาคนดี คนดีจะท้อใจมาก และทำงานได้ไม่เต็มศักยภาพ

แนวทางแก้ไขวินัยให้กับเด็กไทย และคนไทยต้องทำใน 2 ระดับ คือต้องวางรากฐานพฤติกรรมและวินัยของคนให้คนมีสุขภาพ รักดี รู้จักผิดอย่างมีเหตุผล มีประสบการณ์แก้ปัญหาวินัยที่สูงพอ และต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยสร้างคุณสมบัตินี้ดีด้วยการปลูกฝังค่านิยมที่เหมาะสม ใส่เหตุผลเชิงพฤติกรรม รู้จักคาดการณ์อนาคต รู้จักและตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ และปลูกความเชื่อเรื่องทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ในการคาดหวังการเรียนการสอนจากผู้สอนให้ปฏิรูปการสอนแนวใหม่ที่หวังผลทางวิชาการ วิชาชีพ และชีวิต ให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ให้เรียนรู้เข้าใจและรักท้องถิ่น สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และจัดผลการเรียนที่มุ่งเน้นการค้นหาเหตุผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ความคาดหวังจากผู้เรียนคือ ให้มีทักษะชีวิตโดยสร้างเจตคติ 4 ทักษะ และสร้างทักษะปฏิบัติอีก 4 ทักษะ ด้วยเจตคติให้ผู้เรียนรู้จักเห็นใจผู้อื่น ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของตนเอง คิดสร้างสรรค์รู้จักวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียด้านปฏิบัติให้สามารถคิดปรับใจได้ด้วยตนเอง แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีมนุษยสัมพันธ์ และมีการสื่อสารที่ดี ทั้งนี้ย่อมต้องอาศัยเวลาและวิธีการที่เหมาะสม และต้องมีความหวังที่จะกระทำให้สำเร็จด้วยความร่วมมือร่วมใจให้เด็กไทย

ถ้ามองสังคมพยาบาล และวัฒนธรรมแบบพยาบาลซึ่งแทบจะหมดไปจากสภาพและลักษณะปัญหาซึ่งไม่แตกต่างกัน จากการรับแนวคิดของตะวันตกและนำมาใช้โดยไม่คิดพิจารณาและย้อนให้มีความเป็นไทยก่อน ขาดการมองด้วยองศ์รวมซึ่งมุ่งสู่การปฏิบัติจริง ทำให้การเรียนรู้จักการพยาบาลจะเป็นการใส่สาระความรู้เป็นเรื่องๆ ไม่ผสมผสานกลมกลืนกันให้สมจริงกับความเป็นองศ์รวมแบบไทยๆ ผลผลิตทางการพยาบาลไทย จึงมีความกระโดดกระเดกแบบไทยปนฝรั่ง รู้มากแต่ไม่รู้จริง ปฏิบัติน้อยและขาดเจตคติ ขาดความผูกพัน กับวิชาชีพ ขาดความตระหนักต่อบทบาทในเชิงวิชาชีพ ขาดความอดทนและเพียรพยายามซึ่งพยาบาลพึงต้องมีมากเพื่อให้บริการได้ดี ขาดความรับผิดชอบที่จะดำรงรักษาและแก้ปัญหาวิกฤติจากพฤติกรรมกรรมการพยาบาลซึ่งเปลี่ยนรูปไปจากเดิม คิดว่าลักษณะแปรรูปของพยาบาลไทยก็เป็นผลพวงจากการพัฒนาโดยเน้นวัตถุเป็นพื้น และไม่สืบวัฒนธรรมไทยไว้ให้มั่นคงเช่นเดียวกัน (ฟาริดา อิบราฮิม, 2539 : 35)

วิทยาลัยพยาบาลซึ่งรับผิดชอบในการผลิตพยาบาล ต้องทำความเข้าใจวัฒนธรรมทั้งในแง่ชีวิตวัฒนธรรม และศิลปวัฒนธรรม ศึกษาแก่นจริยธรรมจากศาสนา เพื่อเข้าใจศาสนาพุทธในเชิงปฏิบัติ เพื่อรู้จักละโลกอิจจาวิชา เห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบ มากกว่าจะเรียนรู้และปฏิบัติเพียงแต่ประเพณีทางพุทธเท่านั้น และนำวัฒนธรรมแบบไทยๆ ซึ่งไม่ขัดกับวัฒนธรรม

พยาบาลมาใช้ในการสืบสานวัฒนธรรมพยาบาลไทยไว้ได้ การเริ่มที่กลุ่มนักศึกษาพยาบาลจะง่ายกว่าสังคมวิชาชีพอื่น เนื่องจากลักษณะวิชาชีพเอื้ออำนวยอยู่มาก และนักศึกษาส่วนใหญ่จะพักรวมกันในที่พักสำหรับนักศึกษา และเวลาส่วนใหญ่จะอยู่ในที่พักอาศัยมากกว่าสถานที่อื่น จึงเป็นการง่ายในการที่จะหล่อหลอม เพียงแต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกๆ คน และทุกๆ ฝ่ายที่จะช่วยให้พยาบาลมีคุณลักษณะที่วิชาชีพคาดหวัง ซึ่งไม่ต่างกับวัฒนธรรมไทยอย่างแน่นอน

2. สภาพเศรษฐกิจและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความเจริญรุดหน้าทางด้านเศรษฐกิจมีผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทานในด้านการพยาบาลและการสาธารณสุข อัตราค่าตอบแทนและลักษณะงานของพยาบาลในอนาคตซึ่งจะเป็นตัวกำหนดความนิยมของสตรีรุ่นใหม่ที่จะเข้าศึกษาต่อในวิชาชีพการพยาบาล หากไม่ได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาวะทางด้านเศรษฐกิจในอนาคตก็ย่อมมีผลกระทบที่จะทำให้จำนวนผู้เข้าศึกษาในสาขาการพยาบาลมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ นอกจากนี้ จากค่าครองชีพที่สูงขึ้นและการแข่งขันด้านวัตถุ ส่งผลกระทบต่อพยาบาลต้องขนขวายหาทางเพิ่มพูนรายได้ทำให้เกิดความเหนื่อยล้า คุณภาพของการพยาบาลอาจจะลดลง ในขณะที่เดียวกันการบริการทางสาธารณสุข มีการแข่งขันในเชิงธุรกิจมากขึ้น โรงพยาบาลเอกชนมีการให้ค่าจ้างพยาบาลในอัตราสูง เป็นเหตุให้พยาบาลลาออกจากโรงพยาบาลของรัฐมากขึ้น เนื่องจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจและการแข่งขันในเชิงธุรกิจ ทำให้การทำงานมีลักษณะถูกตีค่าเป็นจำนวนเงินมากขึ้น ประเด็นนี้มีส่วนก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อคุณภาพหรือจริยธรรมทางวิชาชีพ (สิริยา สัมมาวาจ, 2538 : 53-54)

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีผลกระทบต่อนักศึกษาพยาบาลซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้เสนอวิสัยทัศน์คนไทยและสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตไว้ดังนี้ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539)

1) ทุกคนมีโอกาสและความเสมอภาค ที่จะได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามศักยภาพอย่างเต็มที่ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและความสามารถ เพื่อเป็นคนที่มีความสุข ภูมิปัญญา มีความสุข และมีคุณธรรมตลอดจนมีความรู้ความสามารถที่จะปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าตลอดทุกช่วงวัยของชีวิต

2) คนเกิดและเติบโตในครอบครัวที่มีความพร้อมและอบอุ่น มีความสามารถในการประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัวและดำรงความเป็นครอบครัวไว้ได้ และมีหลักประกันในการเข้า

ถึงบริการพื้นฐานทางสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3) คนอยู่ในชุมชนที่เข้มแข็ง มีศักยภาพในการร่วมกันคิดร่วมกันทำและได้รับผลร่วมกันทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับปัญหาของชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) สังคมมีสมรรถภาพ เสรีภาพ ความยุติธรรม ความเมตตากรุณา ความเคารพในสิทธิมนุษยชนและเป็นสังคมที่สันติไม่มีความขัดแย้งที่รุนแรง และมีความรับผิดชอบร่วมกัน รวมทั้งมีการพัฒนาไปอย่างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จนสามารถยืนอยู่บนเวทีโลกได้อย่างทัดเทียมด้วยตนเอง

5) มีระบบบริหารจัดการ เพื่อแปลงแผนลงสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผน การจัดทำงบประมาณและจัดสรรทรัพยากร การประสานแผน การกำหนดเครื่องชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผล รวมทั้งการกระจายอำนาจการตัดสินใจในทุกระดับอย่างแท้จริง โดยรัฐจะต้องปรับบทบาทของตนเองให้ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของภาคธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนและชุมชนอย่างแท้จริงทั้งในด้านการให้ข้อมูล ข่าวสาร เงินทุน สิ่งจูงใจทางปัญญา ตลอดจนการปรับปรุงกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

เพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์คนไทยและสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตดังกล่าวข้างต้น ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาคนและสังคมใหม่ดังนี้

1) ให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาสังคม เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดในความสำเร็จของการพัฒนาสังคม และการพัฒนาอื่น ๆ ในทุก ๆ เรื่อง

2) ต้องทำการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทั้งที่ตัวคนและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีมิติการพัฒนาที่มีความเชื่อมโยงเกื้อกูลกันในทุกสาขาอย่างสมดุล รวมทั้งจะต้องเน้นการพัฒนาในเชิงรุกควบคู่กับเชิงรับ

3) พัฒนาโดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในสังคม ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปรับปรุง ร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานให้ครบกระบวนการของการพัฒนาซึ่งได้แก่ ภาครัฐราชการ ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ชุมชน สื่อมวลชนและอื่น ๆ

วัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาคนและสังคมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 มีดังนี้

1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคน ตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิตทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการประกอบอาชีพ รวมทั้งสามารถปรับตัวให้มีชีวิตที่เป็นปกติสุขในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2) ส่งเสริมประชากรกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ได้รับการพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้มีโอกาสในการประกอบอาชีพ และมีงานทำมากขึ้น รวมทั้งสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี

3) พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมอันได้แก่ ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม ระบบความมั่นคงของชาติ ตลอดจนระบบบริหารจัดการ ให้เกิดความเข้มแข็งเพียงพอที่จะพัฒนาศักยภาพของคนทั่วไปและผู้ด้อยโอกาส

4) เพิ่มบทบาทของภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนชุมชนและประชาชน ในการบริหารจัดการ ให้เอื้อต่อการพัฒนาคนและสังคม

การพัฒนาประเทศโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลาง หรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา ตามทิศทางดังกล่าว จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาจากเดิมซึ่งแยกการพัฒนา ออกเป็นส่วนๆ หรือเป็นเรื่องๆ ตามรายสาขามาเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม หรือบูรณาการ คือ พัฒนาปัจจัยต่างๆ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพของคนทั้งทางร่างกาย จิตใจ และ สติปัญญา เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตัวคน ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ โดยเอื้อต่อการพัฒนาคนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืนในระยะยาว

ดังนั้นการพัฒนานักศึกษาพยาบาลจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติคือ นักศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ควบคู่ไปกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมรอบตัวของนักศึกษา ได้แก่ สภาพแวดล้อมต่างๆ ในสถาบัน ซึ่งสภาพแวดล้อมในสถาบันที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาพยาบาลมากแห่งหนึ่งก็คือ ที่พักสำหรับนักศึกษา

3. การเมือง

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสาธารณสุข ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา นักการเมืองเข้ามามีบทบาทที่จะสะท้อนปัญหาในระดับพื้นที่มากขึ้น ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาผู้ด้อยโอกาส และมีความสามารถในการดึงทรัพยากรเข้ามาพัฒนางานสาธารณสุข ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ (คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสาธารณสุข, 2539 : 23)

นโยบายทางการเมือง การบริหารประเทศ มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิชาชีพการพยาบาล เนื่องจากนโยบายจะกำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนั้นผู้นำวิชาชีพไม่ว่าจะเป็นฝ่ายปฏิบัติการหรือวิชาการจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพื่อดำเนินกลยุทธ์ผลักดันให้เห็นความสำคัญของวิชาชีพ

4. เทคโนโลยี

กฤษยา ตันติผลลาชีวะ (2539 : 67-76) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า เมื่อศตวรรษใหม่เข้ามา ความซับซ้อนทางเทคโนโลยี ความรวดเร็ว นับวันจะมีมากขึ้น คนจะสามารถรับรู้ข้อมูลด้านต่างๆ ในระยะเวลาอันสั้นเพียงนาทิจึงวินาที การเรียนรู้ด้วยการสื่อสารซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางอ้อมจะสูงขึ้น ที่สำคัญเขาจะเรียนรู้สมรรถนะทางเทคโนโลยี ศักยภาพของเครื่องมืออุปกรณ์ใหม่ ๆ ด้านการบำบัดรักษาและดูแลสุขภาพสูงขึ้น และนำมาใช้กับตนเอง และต่างก็ไปพึ่งเทคโนโลยี แต่ก่อนนั้นผู้รับบริการรักษาพยาบาลอาจจะเน้นเฉพาะคุณภาพของแพทย์ ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีสูงขึ้นความสนใจการบำบัดรักษาจะเน้นไปที่ความเร็วและการใช้เครื่องมือที่ทันสมัย และความต้องการที่จะอยู่โรงพยาบาลเพื่อการดูแลรักษาลดลงด้วย โดยเฉพาะการตรวจโรคและการรักษาทางศัลยกรรม ในวงการศึกษาพยาบาล การสอนโดยคอมพิวเตอร์ การประชุมอภิปรายวิชาการระหว่างสถาบัน (tele-conferencing) ได้รับการนำมาใช้มากขึ้น นักศึกษาพยาบาลสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในทันที หรือแม้แต่การติดต่อขอข้อความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิระหว่างสถาบัน นอกจากนี้ การบริหารจัดการมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการช่วยเหลือ การประสานงาน การให้คำปรึกษาระหว่างหน่วยงานดำเนินถึงในทันทีด้วยเทคโนโลยี การสื่อสารระบบใหม่ สามารถโต้ตอบเห็นหน้ากัน สนทนากันได้แม้อยู่ต่างหน่วยงาน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการพยาบาล ทั้งในแง่ของบริการและการจัดการศึกษา พยาบาลจำเป็นต้องพัฒนาค่านิยมของวิชาชีพ (professional value) ทั้งทางด้านการปฏิบัติ และการดำรงชีวิต

ของพยาบาล ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับอนาคต ผลกระทบที่มีต่อการพยาบาล คือ

4.1 สมรรถนะการพยาบาลทางคลินิก เปลี่ยนไปสู่การเป็นพยาบาลที่สามารถใช้เทคโนโลยีกับการพยาบาลได้

4.2 ความรู้ที่เป็นพื้นฐานการพยาบาล จะเน้นถึงความรู้ความสามารถในการวินิจฉัยปัญหาสุขภาพ ปัญหาการใช้เครื่องมือที่เป็นทักษะด้านเทคโนโลยี และการใช้ความรู้ที่สัมพันธ์เพื่อการวิเคราะห์การปฏิบัติการพยาบาล

4.3 ภาวะความสัมพันธ์ทางวิชาชีพ (professional relation) และคุณค่าของวิชาชีพ (professional ethics) จะลดลงเพราะทุกอย่างใช้เครื่องมือ การยอมรับต่อเครื่องมือกับพฤติกรรมทางวิชาชีพ จะเกิดความขัดแย้งกันระหว่างความเป็นเทคโนโลยีและความเป็นบุคคล วัฒนธรรม และการรับรู้ทางสังคมจะเปลี่ยนไปเพราะคนไปนิยมวัตถุ ซึ่งพฤติกรรมนี้ทำให้เครื่องไฮเทคมีอิทธิพลสูง คนเริ่มมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองและสังคมต่างกันไปในแง่ของอำนาจ ความร่วมมือ และความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง

ปัญหาการพยาบาลอีกประการหนึ่งที่จะพบได้ในอนาคตคือ ความห่างเหินระหว่างคนต่อคน การติดต่อจะเป็นไปด้วยเครื่องมือสื่อสารเทคโนโลยี ในทางกลับกันเครื่องมือและเทคโนโลยีจะกลายเป็นฉนวนกันระหว่างบุคคล ขาดการเข้าถึงในแง่ของความเป็นมนุษย์

จากการที่โลกมีการเปลี่ยนไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ ไอที มีความสำคัญมากในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาหาความรู้ การทำงาน การค้าธุรกิจ การอุตสาหกรรม รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาล จึงจำเป็นที่ทุกคนควรทำความรู้จักและเข้าใจไอที เพื่อจะได้นำไอทีมาใช้งาน พัฒนาความรู้พัฒนาคน พัฒนางองค์กร พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศต่อไปเป็นลำดับ (เกียรติศรี สารานุกรม, 2540) ดังนั้นการจัดการศึกษาพยาบาลจึงควรที่จะจัดความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ และสารสนเทศสอดแทรกไว้ในหลักสูตรการศึกษาพยาบาลระดับพื้นฐาน รวมทั้งการจัดที่พักนักศึกษาควรจัดให้ส่งเสริมต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ทำงานในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศได้ เป็นการสร้างศักยภาพให้กับนักศึกษาให้มีความพร้อมที่จะใช้ได้ คิดได้ ประยุกต์ได้

5. แผนพัฒนาการสาธารณสุข

แผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 เพื่อให้ประชาชนในประเทศไทย มีสุขภาพดีและสามารถเป็นผู้นำด้านสุขภาพในภูมิภาค จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการ

พัฒนาการสาธารณสุขดังนี้

- 1) ประชาชนมีความรู้ ทักษะที่ดีเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและครอบครัว
- 2) ภาวะการเจ็บป่วย และตายด้วยโรคที่เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพเสี่ยง และโรคที่ป้องกันได้ลดลง
- 3) ประชาชนมีหลักประกันสุขภาพ และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพแบบองค์รวมที่มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานอย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการ
- 4) ประชาชนได้รับการคุ้มครองด้านบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและความปลอดภัย โดยมีองค์ความรู้และพฤติกรรมในการเลือกใช้และบริการที่เหมาะสม
- 5) ประชาชนได้รับการคุ้มครองให้มีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมที่ดี และปลอดภัยต่อวิถีดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ
- 6) องค์กรชุมชนสามารถดูแล และรับผิดชอบสุขภาพอนามัยของคนในชุมชนอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ
- 7) ครอบครัวมีความพร้อมด้านสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงมีครรภ์และเด็กได้รับการดูแลสุขภาพอนามัยอย่างมีคุณภาพ
- 8) ผู้สูงอายุมีสุขภาพแข็งแรงตามวัย และดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า
- 9) คนไทยเป็นผู้ที่สามารถมีภูมิปัญญาด้านสาธารณสุข ไปใช้ประโยชน์ได้ทุกระดับ และเป็นผู้นำด้านสุขภาพในภูมิภาคนี้

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ ประกอบด้วย ยุทธวิธีดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

- 1) จัดตั้งเครือข่ายในการพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนากลไกที่มีประสิทธิภาพในการประสานสถาบันการศึกษา และสถานบริการสุขภาพ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยระดมสรรพกำลังทั้งสังคม เพื่อการพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข
- 2) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกนักศึกษา การรับภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนกระจายอำนาจการจัดการให้ส่วนภูมิภาค ท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการดำเนินการผลิตและพัฒนากำลังคน
- 3) สร้างศักยภาพและค่านิยมให้กำลังคนด้านสุขภาพทุกคน ทั้งที่อยู่ในสถาบันการศึกษา และสถานบริการสุขภาพ เป็นทั้งครูและผู้เรียน

4) จัดระบบการพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ ให้สามารถสอดประสานกันกับระบบบริการสุขภาพได้อย่างเหมาะสม โดยจะต้องวางอยู่บนฐานของความรู้จริงและชีวิตจริงในลักษณะขององค์รวมในสังคม

5) ปรับและพัฒนาแผนการผลิต และพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรม และสอดคล้องกับความต้องการด้านกำลังคนของประเทศ รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการ การผลิต และพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

6) ให้มีกลไกที่ส่งเสริมความก้าวหน้า ขวัญ กำลังใจ และวิธีทำงาน เพื่อให้การใช้กำลังคนด้านสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากการศึกษาเพื่อคาดการณ์ ระบบสาธารณสุขไทยในสองทศวรรษหน้า ได้สรุปแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความต้องการบริการด้านสุขภาพดังนี้ (อวยพร ตันมุขยกุล , 2539 : 24)

1. ปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมด้านสังคม การดำรงชีวิตการทำงานและโครงสร้างประชากรมีแนวโน้มจะเกิดเพิ่มขึ้นมาก ปัญหาสุขภาพจะเป็นปัญหาสุขภาพที่มีความเรื้อรังเป็นลักษณะที่ต้องบริการที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกับชุมชนและครอบครัว และต้องการบริการที่มุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคมาก

2. ประชาชนไทยมีเศรษฐกิจดีขึ้น ได้รับการศึกษามากขึ้น และระบบการสื่อสารได้รับการพัฒนาทำให้การสื่อสารสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น ดังนั้นประชาชนจึงมีความคาดหวังในการรับบริการด้านสุขภาพสูงขึ้น ประชาชนและสังคมมีอำนาจมากขึ้นในการตรวจสอบและควบคุมระบบในสังคม

3. การบริการสุขภาพจะสะดวกสบายมากขึ้นเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรักษา และการสื่อสารและค่าใช้จ่ายในการบริการจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นเงาตามตัว

4. ช่องว่างของความไม่เท่าเทียมกันในการเข้ารับบริการด้านสุขภาพ ทั้งในด้านคุณภาพและประสิทธิภาพจะลดน้อยลง เนื่องจากมีการพัฒนาในระบบการประกันสุขภาพให้ก้าวหน้าขึ้น ครอบคลุมประชากรมากขึ้น ทำให้รัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในสังคมรวมทั้งการเข้ารับบริการด้านสุขภาพ

5. ภาคเอกชนจะมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างมากในการพัฒนาทรัพยากรและการจัดบริการด้านสุขภาพ และคาดว่าจะมีบทบาทมากกว่าภาครัฐในอนาคต

เนื่องจากระบบการบริการด้านสุขภาพและแผนพัฒนาสาธารณสุขมีความเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพสาขาต่างๆ ระบบการศึกษาพยาบาลจึงสามารถใช้แผนพัฒนาสาธารณสุขและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความต้องการบริการสุขภาพ เป็นแนวทางของการเตรียมกำลังคนเพื่อให้บริการด้านสุขภาพ

6. แผนพัฒนาอุดมศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ.2533-2547) โดยมีเจตนาที่สำคัญที่จะให้แผนอุดมศึกษาระยะยาวเป็นแผนรุกไปสู่อนาคต เพื่อที่จะให้อุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมสภาพสังคมที่พึงประสงค์ และสอดคล้องทันต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของประเทศ โดยแผนระยะยาวดังกล่าวจะเป็นแผนแม่บทกำกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระยะ 5 ปี รวม 3 แผน คือ แผนระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ถึงแผนระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) โดยมีวัตถุประสงค์และนโยบายด้านการสอน (คณะกรรมการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว, 2533) ดังนี้

วัตถุประสงค์

1) มุ่งขยายขอบเขตกลุ่มเป้าหมายของอุดมศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกระดับของประเทศ อันจะช่วยชี้นำทิศทางและรองรับพัฒนาการทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ อีกทั้งให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสภาพของสังคมสารสนเทศ และสังคมแห่งการเรียนรู้

2) ปรับปรุงการดำเนินการกิจของสถาบันอุดมศึกษา ให้มีรูปแบบที่หลากหลายยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อการสนองตอบอย่างมีประสิทธิภาพต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขวาง รวมทั้งให้สถาบันอุดมศึกษามีส่วนสำคัญในการสร้างองค์ความรู้และความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางภูมิปัญญาของสังคมไทย ตลอดจนส่งเสริมบทบาททางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศ ในประชาคมนานาชาติ

3) พัฒนาองค์การอุดมศึกษาให้มีความหลากหลาย ในฐานะ รูปแบบและบทบาทหน้าที่ รวมทั้งให้มีอิสระและความคล่องตัวสูงขึ้นในการบริหารงาน โดยยังรักษาไว้ซึ่งเอกภาพในเชิงนโยบาย และมาตรฐานการศึกษา

4) พัฒนาการบริหารงานภายในสถาบันอุดมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มุ่งเน้นให้การบริหารงานภายใน ทั้งในด้านการเงิน บุคลากรตลอดจนการบริหารงานวิชาการเป็นระบบ ที่มีพลวัตตามการเปลี่ยนแปลงภายนอก สามารถตรวจสอบได้ และมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา เน้นให้กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์จากการศึกษารับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เป็นสัดส่วนที่เหมาะสมแก่ประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งการระดมทรัพยากรเพิ่มเติมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และต่างประเทศ ในรูปแบบของความร่วมมือ แลกเปลี่ยน และการให้บริการวิชาการตามศักยภาพและความชำนาญการของสถาบันอุดมศึกษา

นโยบายด้านการสอน

1) ขยายอุดมศึกษาออกไปในส่วนภูมิภาค เพื่อนำและรองรับการพัฒนาภูมิภาค และสนองความต้องการการศึกษาต่อของนักเรียนต่างจังหวัด

2) ขยายการจัดการศึกษารองรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความต้องการการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นทั้งในเชิงปริมาณ รูปแบบ และเนื้อหาสาระ

3) พัฒนาคุณภาพบัณฑิต และกำลังคนในตลาดแรงงานทุกระดับ เพื่อให้เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

4) ขยายการผลิตบัณฑิตในบางสาขา เพื่อนำและสนองการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ และความต้องการในการพัฒนาประเทศ

5) ปรับปรุงแบบให้การศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สนองสภาพปัญหาของท้องถิ่น และความต้องการของภาคผลิตต่าง ๆ ผสมผสานมิติของผู้รู้ลึก ผู้รู้รอบ และผู้มีจิตสำนึก โดยการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน กิจกรรมนักศึกษา และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับสังคม

6) ปรับปรุงระบบและวิธีการสอนในรูปแบบเดิม และพัฒนารูปแบบใหม่ โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ

7) พัฒนากลยุทธ์รูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลาย เพื่อกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่แตกต่าง

8) ส่งเสริมคุณลักษณะของบัณฑิต เพื่อส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก พัฒนาคุณลักษณะที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งเน้นทักษะพื้นฐานบางด้านมากขึ้นในการผลิตบัณฑิต เช่น ทักษะด้านภาษา การจัดการ การใช้คอมพิวเตอร์

9) เพิ่มจำนวนหลักสูตรนานาชาติทั้งในระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา

10) สนับสนุนการเปิดหลักสูตรของสถาบันการศึกษาต่างประเทศในประเทศไทย และหลักสูตรของบริษัทเอกชนทั้งภายในประเทศ และบริษัทข้ามชาติ ในบางสาขาวิชาที่มีความต้องการ โดยมีความร่วมมือกับสถาบันของไทยและยึดหลักการได้ประโยชน์ร่วมกันทางวิชาการ

11) สร้างกลไกการรับในรูปโครงการ หรือกองทุนพิเศษเพื่อเด็กยากจนที่มีศักยภาพ โดยกำหนดกลุ่มอาชีพและพื้นที่เป้าหมายอย่างชัดเจน

12) ปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือก สำหรับผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาสายสามัญ และรับผู้สำเร็จการศึกษายาวิชาชีพเพิ่มขึ้น

การศึกษาพยาบาลจึงต้องจัดให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับแผนพัฒนาอุดมศึกษา เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นไปตามแผนที่วางไว้ โดยเฉพาะนโยบายด้านการสอนที่จะให้มีการปรับปรุงแบบให้การศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน กิจกรรมนักศึกษา และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับสังคม รวมทั้งเน้นทักษะพื้นฐานบางด้านมากขึ้นในการผลิตบัณฑิต เช่น ทักษะด้านภาษา การจัดการ การใช้คอมพิวเตอร์ การจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาพยาบาลเป็นส่วนที่สนับสนุนการจัดการศึกษาพยาบาล ดังนั้นจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาอุดมศึกษา

ความสำคัญของที่พักรต่อการพัฒนานักศึกษา

การพัฒนานักศึกษา หมายถึงความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ (สำเนาฯ ขจรศิลป์, 2538:2)

Chickering (1993) ได้เสนอเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษาไว้ 7 ประการ

1. การพัฒนาสมรรถนะ (Developing Competence) คือการพัฒนาความสามารถด้านร่างกาย ทักษะ สติปัญญา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลรวมทั้งความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองให้มีระดับสูงขึ้น

2. การควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม (Managing Emotion) คือการพัฒนาให้มีการปรับอารมณ์ ควบคุมอารมณ์และแสดงอารมณ์ของตนเองออกมาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ รู้ซึ่งวิธีการที่จะพัฒนาอารมณ์ของตนไปในทางที่เหมาะสม

3. การพัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเอง (Moving Through Autonomy Toward Interdependence) คือการพัฒนาซึ่งความอิสระของตนเองในการตัดสินใจและกระทำกิจการต่างๆ ได้ด้วยตนเองตลอดจนมีความเข้าใจและยอมรับความสำคัญของการพึ่งพาตนเอง

4. การพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Developing Mature Interpersonal Relationships) คือ การพัฒนาไปสู่การยอมรับและเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล และมีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นได้อย่างสนิทสนมคุ้นเคยและคงทนถาวรมากขึ้น

5. การพัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะตน (Establishing Identity) คือ การพัฒนาลักษณะท่าทางและบุคลิกภาพ การวางตนที่เหมาะสมกับเพศ และเรียนรู้เรื่องเพศได้อย่าง เหมาะสมมีจิตสำนึกในเรื่องสังคม ประเพณีและวัฒนธรรมนั้น ๆ มีอุดมโนทัศน์ของตนในการที่จะแสดงบทบาทและดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกในการสนองตอบต่อค่านิยมที่พึงงาม มีบุคลิกภาพที่มั่นคง และยอมรับในคุณค่าของตนเอง

6. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต (Developing Purpose) คือการพัฒนาซึ่งการมีจุดมุ่งหมายในการประกอบอาชีพ มีความสนใจและให้ความสำคัญทุ่มเทกับกิจกรรมด้านอาชีพมากขึ้น และมีความยึดมั่นผูกพันต่อบุคคลและองค์กรในอาชีพนั้น ๆ

7. การพัฒนาบูรณาการแห่งตน (Developing Integrity) คือ การพัฒนาซึ่งความคิด ความเชื่อในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ แสดงออกซึ่งการเคารพในสิทธิและความแตกต่างของบุคคล มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับค่านิยมในสังคม

Miller and Prince, (1976 : 56) กล่าวว่า ในการพัฒนานิสิตนักศึกษานั้น เป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกันโดยยึดหลักดังนี้

1. การพัฒนานุคนั้น เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสะสมกันมาของการเจริญเติบโตด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

2. การพัฒนามักเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่คาดว่า จะมีการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่บุคคลทำงานร่วมกันเพื่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าเพื่อการตอบสนองภายหลังจากสิ่งนั้นได้เกิดขึ้นแล้ว

3. ควรได้มีการสอนนิสิตนักศึกษาถึงความสามารถและทักษะต่าง ๆ ที่จะช่วยให้พวกเขาเกิดความงอกงามด้านต่าง ๆ
4. ควรให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสแก้ปัญหาเพื่อให้มีความก้าวหน้าในการพัฒนา
5. การพัฒนาจะเป็นไปได้มากขึ้น ถ้านิสิตนักศึกษา อาจารย์ บุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันในอันที่จะเสริมสร้างพัฒนาขึ้น
6. ควรให้นิสิตนักศึกษาได้แสดงออก มีอิสระที่จะได้ลองแสดงความคิดเห็น และความรู้สึก โดยไม่ต้องกังวลการโจมตีหรือปฏิเสธความคิดนั้น
7. นิสิตนักศึกษาต้องเป็นผู้เริ่มด้วยตนเองที่จะก้าวไปข้างหน้า ตามขีดความสามารถของตน และจะต้องประสบผลสำเร็จในแต่ละขั้นตอนก่อนที่จะผ่านพ้นไปตลอดกระบวนการพัฒนา
8. นิสิตนักศึกษาคควรได้มีโอกาสได้ค้นหาความต้องการของตนเองที่จะเกิดการพัฒนา และตัดสินใจว่าการเรียนรู้อย่างไรที่เขาต้องการ และทำอย่างไรจึงจะบรรลุความต้องการนั้น
9. นิสิตนักศึกษาคควรมีโอกาสได้สังเกต และมีการติดต่อสัมพันธ์กับผู้ที่มีพฤติกรรมที่สังคมยกย่อง และมีคุณธรรม คุณลักษณะ ตลอดจนกระบวนการที่เป็นแบบอย่างที่ดี
10. ควรให้นิสิตนักศึกษาเข้าถึงแหล่งกำลังคน กำลังทรัพย์ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องการพัฒนา
11. การทราบผลที่เที่ยงตรงอันเกิดจากการกระทำของตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนา
12. การส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติและลองใช้ความคิด และวิธีการใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนา
13. การเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ซับซ้อนและการนำความรู้ไปใช้ในเวลานั้นควรในชีวิตจริงเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุน

ในการพัฒนานักศึกษา ที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญต่อสถาบันต่างๆ กล่าวคือ การพัฒนานักศึกษาในที่พักเป็นการช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักปรับตัวและมีชีวิตอยู่ในวิทยาลัยพยาบาลได้อย่างมีความสุข ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะพัฒนาไปสู่ความเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาในที่พักโดยพยายามส่งเสริมให้ที่พักเป็นแหล่งพัฒนานักศึกษาควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

สำเนา ๖ ขจรศิลป์ (2539:165-167) ได้กล่าวถึงความสำคัญของที่พักต่อนักศึกษาดังนี้

1. ที่พักเป็นที่พักอาศัยจึงมีความจำเป็นในการดำรงชีพ โดยเฉพาะนักศึกษาที่มาจากต่างจังหวัดซึ่งไม่มีที่พักอาศัย
2. ที่พักเป็นที่อำนวยความสะดวกสบาย และปลอดภัย แก่นักศึกษาหอพักเอกชนมุ่งจัดเพื่อหาผลกำไร บางแห่งไม่มีความปลอดภัยเท่าที่ควรสำหรับหอพักของวิทยาลัยพยาบาลนั้น โดยทั่วไปจัดเพื่อสวัสดิการให้แก่นักศึกษา มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ให้นักศึกษาอยู่อย่างสะดวกสบาย และปลอดภัย นอกจากนั้นยังได้จัดอาจารย์ และนักศึกษาคอยดูแลให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษามีความอบอุ่น และมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน
3. ที่พักช่วยให้นักศึกษาไม่เสียสุขภาพกายและสุขภาพจิต โดยเฉพาะเมืองใหญ่ที่มีปัญหาการจราจรไม่ต้องพจญกับสภาพแวดล้อมเป็นพิษ
4. ที่พักช่วยให้นักศึกษาประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย เพราะที่พักของวิทยาลัยพยาบาลมีการเก็บค่าธรรมเนียมถูก และนักศึกษาไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไกลมาสถานศึกษา
5. ที่พักช่วยด้านการศึกษาของนักศึกษา มีมหาวิทยาลัยหลายแห่งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาให้นักศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้จัดห้องศึกษา (Study Rooms) ห้องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ ห้องเขียนแบบและอุปกรณ์ให้นักศึกษาโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นการส่งเสริมด้านการศึกษา การอยู่ร่วมกันทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาร่วมกันเป็นกลุ่มจึงทำให้การศึกษาได้ผลดี การพักอาศัยอยู่ในบริเวณสถาบันอุดมศึกษา ทำให้นักศึกษามีโอกาสใช้ห้องสมุดของสถาบันได้อย่างเต็มที่
6. ที่พักช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักศึกษา การอยู่หอพักทำให้นักศึกษาต้องห่างไกลจากการดูแลของบิดามารดา ทำให้นักศึกษามีอิสระมากขึ้น นักศึกษาต้องดูแลตนเองทั้งในด้านความประพฤติ การใช้จ่ายเงิน และการศึกษาเล่าเรียนโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา และนักแนะแนวเป็นผู้ให้คำปรึกษา สภาพแวดล้อมดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Developing of Autonomy) เป็นอันมาก การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการช่วยให้นักศึกษาเกิดทักษะในด้านสังคม และมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในหอพักและการเข้ามีกิจกรรมในด้านต่างๆ ที่งานหอพักจัดขึ้นย่อมเป็นการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

การจัดการศึกษาพยาบาล ย่อมต้องการบัณฑิตพยาบาลที่ได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน การที่จะได้บัณฑิตที่พึงประสงค์ดังกล่าวจึงต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมภายใน

ในสถาบันการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลที่ต้องใช้ชีวิตในที่พักเป็นส่วนใหญ่ นอกเหนือจากในวิทยาลัยพยาบาล ดังนั้นการจัดที่พักอาศัยให้ส่งเสริมการพัฒนานักศึกษา ให้เป็นบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ(2531) กล่าวว่า หอพักเป็นสถานที่ที่ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในตัวนิสิตนักศึกษา ได้อย่างมากแห่งหนึ่ง เพราะเวลาที่นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนและการอยู่ที่มหาวิทยาลัยแล้ว เวลาที่เหลือซึ่งอย่างน้อยหนึ่งในสามของเวลานั้นจะอยู่ในหอพัก หอพักจึงเปรียบเสมือนบ้านที่นิสิตนักศึกษาได้มาอยู่และเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน การอยู่ร่วมกันในหอพักนอกจากจะช่วยในนิสิตนักศึกษาได้รู้จักตนเองแล้วยังได้พัฒนาความสามารถทางสังคมในการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย โดยได้เรียนรู้ความจริงเกี่ยวกับสิทธิของผู้อื่น เรียนรู้ที่จะเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความอดทน ซึ่งก่อให้เกิดความรักความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์ นักศึกษาจะกล้าพูดกล้าแสดงออก เมื่อมีความรู้สึกไว้วางใจและสนใจเพื่อนในกลุ่มว่ามีพฤติกรรมตามที่ตนคาดหวังหรือยอมรับตน และลักษณะการพักอาศัยร่วมกันเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ดูหนังสือร่วมกัน ถกปัญหาเกี่ยวกับการเรียนร่วมกัน

การจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา

ที่พักอาศัย เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาล ที่ในแต่ละวันจะใช้เวลาอยู่ในบริเวณที่พักมากกว่า ในสถานที่อื่นๆ สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของที่พักนักศึกษา จึงได้จัดที่พักสำหรับนักศึกษาให้มีความสะดวก สบาย และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และพัฒนานักศึกษาในด้านต่างๆ ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์

สำเนา วรรณศิลป์ (2539 : 159-202) ได้กล่าวถึงการจัดที่พักนักศึกษาในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของที่พักนักศึกษา เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งมีปรัชญาต่างกัน ดังนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของที่พักนักศึกษาจึงขึ้นอยู่กับปรัชญาของสถาบันนั้นวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปของการจัดที่พักศึกษามีดังนี้

1.1 เพื่อให้บริการด้านที่พักอาศัยที่มีความสะอาด สะดวก สบาย และปลอดภัยแก่นักศึกษา

- 1.2 เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาให้นักศึกษา
- 1.3 เพื่อช่วยเสริมทักษะด้านสังคม
- 1.4 เพื่อช่วยเสริมทักษะในการทำงานร่วมกันในวิถีทางประชาธิปไตย
- 1.5 เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษาในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย

และจิตใจ

2. ความสำคัญของที่พักนักศึกษา อาจพิจารณาได้ทั้งความสำคัญต่อนักศึกษาและความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

2.1 ความสำคัญต่อนักศึกษา

- 1) เป็นที่พักอาศัยที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิต
- 2) เป็นที่อำนวยความสะดวก สบายและปลอดภัยแก่นักศึกษา
- 3) ช่วยให้นักศึกษาประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
- 4) ช่วยให้นักศึกษาไม่เสียสุขภาพกายและสุขภาพจิต
- 5) ช่วยด้านการศึกษาของนักศึกษา
- 6) ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักศึกษา

2.2 ความสำคัญต่อสถาบันการศึกษา

- 1) ช่วยให้การสอนของสถาบันศึกษามีประสิทธิภาพ
- 2) เป็นเครื่องมือที่สำคัญของสถาบันในการพัฒนานักศึกษา

3. ประเภทของที่พักนักศึกษา ที่พักนักศึกษามีหลายประเภท แต่ละประเภทมีการบริหารงานและความเป็นอยู่ของนักศึกษาผู้พักอาศัยแตกต่างกัน ประเภทของที่พักนักศึกษามีดังนี้

3.1 ดอร์มิตอรี (Dormitory) เป็นหอพักขนาดเล็ก สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้บริการนักศึกษาในด้านที่พัก อาหาร และการอบรมระเบียบวินัยนักศึกษา

3.2 เรสิเดนทึเชี่ยลฮอลล์ (Residential Hall) เป็นหอพักที่มีขนาดใหญ่รับนักศึกษาเข้าพักได้มากกว่า 1,000 คน มีบุคลากรรับผิดชอบดำเนินงานเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายจัดการที่พักและอาหาร และฝ่ายที่ปรึกษา จึงทำให้การพัฒนานักศึกษาในหอพักได้ผลดี

3.3 แฟรเทอรินิตี้ (Fraternity) เป็นหอพักนักศึกษาชาย ที่ก่อตั้งครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้ปกครองของนักศึกษาที่มีฐานะดี เพื่อให้บุตรของพวกตนอาศัยอยู่ภายนอกบริเวณวิทยาลัย เพื่อให้พ้นจากการปกครองอย่างเข้มงวดจากเจ้าหน้าที่หอพักของวิทยาลัย

3.4 เซอร์อริที (Serority) เป็นหอพักที่มีลักษณะการก่อตั้งและวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับแฟร์เทอร์นิตี แต่เป็นหอพักสำหรับนักศึกษาหญิง

3.5 หอพักประเภทช่วยเหลือกันเอง (Cooperative Housing) เป็นหอพักที่นักศึกษาต้องช่วยกันดำเนินการเองทั้งหมด นักศึกษาที่พักส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวมีฐานะยากจนหรือต้องทำงานช่วยเหลือตนเอง

3.6 หอพักสหศึกษา (Coeducation Housing) เป็นหอพักที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง พักอยู่ในหอเดียวกัน ซึ่งมี 3 รูปแบบคือ

1) มีสองอาคาร โดยมีโรงอาหารคั่นกลางระหว่างตึกนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง

2) นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงพักอยู่ในตึกเดียวกัน แต่อยู่กันคนละชั้น

3) นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงพักอยู่ในชั้นเดียวกัน แต่อยู่กันคนละห้อง

3.7 ศูนย์ศึกษาและอาศัย (Living Learning Center) เป็นการจำกัดที่พักระหว่างส่งเสริมการศึกษา โดยจัดที่พักรวมและชั้นเรียนอยู่ในอาคารเรียนเดียวกัน

3.8 หอพักสำหรับผู้เรียนประจำ (Residential College)

3.9 ห้องเช่าในวิทยาเขต (University Apartments) สำหรับนักศึกษาที่มีครอบครัวเช่าพักโดยวิทยาลัยคิดค่าเช่าในราคาถูก

3.10 หอพักภายนอกวิทยาเขต (Off Campus Housing)

4. การจัดสภาพแวดล้อมของที่พักนักศึกษา หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ตลอดจนสภาพการณ์ทั้งหมดที่บุคคลสร้างขึ้นที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ การศึกษาและพัฒนาการในด้านต่างๆ ของนักศึกษา

4.1 สภาพแวดล้อมซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิต

1) อาคารและสถานที่ตั้งของที่พัก ควรอยู่มุมใดมุมหนึ่งของสถาบันที่มีทางสัญจรไปมาได้สะดวก ไม่อยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรม แหล่งมั่วสุม โรงงาน หรือสถานเริงรมย์

2) สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก เช่น มีที่นอน เตียง หมอน โต๊ะเขียนหนังสือพร้อมเก้าอี้ โคมไฟดูหนังสือ และสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณที่พัก เช่น โทรทัศน์ โทรศัพท์สาธารณะ น้ำดื่ม เป็นต้น

3) การจัดบริการอาหารในที่พัก วิทยาลัยพยาบาลส่วนใหญ่จะจัดบริการอาหารให้กับนักศึกษา การจัดบริการอาหารจึงต้องคำนึงถึงความสะอาด ยึดหลักการสุขาภิบาลอาหาร

4.2 สภาพแวดล้อมซึ่งเป็นสิ่งที่มีชีวิต

- 1) สนามหญ้าและต้นไม้ บริเวณที่พักรวมมีต้นไม้ร่มรื่น สวยงาม
- 2) สัตว์เลี้ยง หอพักทุกแห่งไม่อนุญาตให้มีการเลี้ยงสัตว์ในที่พัก เพราะอาจก่อให้เกิดอันตราย หรือความรำคาญให้แก่ผู้พักอาศัย
- 3) นักศึกษาและบุคลากรของบริการหอพัก การจัดนักศึกษาเข้าห้องพักแต่ละห้องควรให้มีความเหมาะสมกับขนาดห้องพัก นักศึกษาหนึ่งคนควรใช้พื้นที่ในห้องพักประมาณ 5-7 ตารางเมตร ถ้านักศึกษาอยู่กันอย่างแออัด ก็จะทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาล่าเรียนของนักศึกษา

4.3 สภาพการณ์ที่บุคคลสร้างขึ้นในที่พัก

- 1) ชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษาในที่พัก สภาพการณ์ที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในหอพักนั้น มีหลายอย่างที่สำคัญที่สุด คือชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษาในหอพัก บุคลากรของบริการหอพัก ต้องจัดและดำเนินการให้นักศึกษามีความสะดวก สบาย และปลอดภัย จัดปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน และการพัฒนานักศึกษา
- 2) กิจกรรมนักศึกษาในที่พัก บริการที่พักรสำหรับนักศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมให้นักศึกษาที่พักอาศัยในที่พักช่วยกันจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ของนักศึกษา
- 3) การฝึกอบรมนักศึกษา โครงการฝึกอบรมนักศึกษาในหอพักมีมากมาย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์

5. การบริหารงานที่พักรักนักศึกษา ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณามีดังนี้

- 5.1 การจัดองค์การในงานที่พักรักอาศัย ประกอบไปด้วยการกำหนดหน้าที่ การแบ่งงาน การกำหนดหน่วยงาน สายการบังคับบัญชา
- 5.2 บุคลากรในงานหอพักนักศึกษา
- 5.3 งบประมาณ รวมไปถึงค่าธรรมเนียมหอพัก รายจ่ายในงานที่พักรักนักศึกษา
- 5.4 การดำเนินงานประกอบด้วย การพิจารณานักศึกษาเข้าพักรักอาศัย การรักษาสภาพแวดล้อมของที่พัก
- 5.5 การประเมินผลที่พักรัก

ศรีรัตน์ จันทร์สมวงศ์ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่องอนาคตภาพของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน พ.ศ. 2540 ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัดหอพักนิสิต
2. คุณลักษณะของนิสิตหอพัก
3. การบริหารงานหอพักนิสิต
 - 3.1 ระบบบริการและบุคลากร
 - 3.2 การปกครองและกฎระเบียบ
4. การจัดกิจกรรมของหอพักนิสิต
5. อาคารสถานที่และการจัดบริการและสวัสดิการของหอพักนิสิต
6. ลักษณะการจัดหอพักนิสิต

นิกา วงษ์พิพัฒน์พงษ์ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำเสนอแนวทางพัฒนาหอพักนักศึกษาในสหวิทยาลัยศรีอยุธยา โดยนำเสนอในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการบริหาร
2. ด้านการจัดบริการ
3. ด้านการจัดสวัสดิการ
4. ด้านการจัดกิจกรรมในหอพัก

กมลเศ อิมโอชา (2538) ได้ทำการวิจัยเชิงประเมินหอพักศึกษิตินิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ศึกษา 2 ส่วน คือ

1. การใช้ชีวิตของนิสิตในหอพักศึกษิตินิเวศน์ ประกอบด้วย
 - 1.1 การอยู่ร่วมกันของนิสิตในหอพักที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการศึกษาเล่าเรียน
 - 1.2 การสร้างบรรยากาศการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย
 - 1.3 รูปแบบของกิจกรรมในหอพัก
 - 1.4 คุณธรรมและจริยธรรมของนิสิต
2. การบริหารงานของหอพักศึกษิตินิเวศน์ โดยใช้แนวคิด POSDCoRB ของ gulick

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าการศึกษเกี่ยวกับเรื่องที่พักนักศึกษา จะศึกษาประเด็นหลักๆ คือ วัตถุประสงค์ในการจัดที่พักนักศึกษา ความสำคัญของที่พักนักศึกษา คุณลักษณะของนักศึกษาหอพัก ประเภทของที่พักนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ของที่พักนักศึกษา การจัดกิจกรรมในที่พักนักศึกษา การจัดบริการ

และสวัสดิการในที่พักนักศึกษา การใช้ชีวิตของนักศึกษาในที่พัก การบริหารงานที่พักนักศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำประเด็นดังกล่าวมาจัดกลุ่ม ผลผสมผสานกันเพื่อเป็นกรอบในการ ศึกษาถึงอนาคตภาพการจัดที่พักรักษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวง สาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2549 ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัดที่พักรักษาพยาบาล
2. การบริหารงานที่พักรักษาพยาบาลโดยใช้หลัก POSDCoRB
3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่อาศัยในที่พักรักษาพยาบาล โดยนำแนวคิดเรื่องความสำคัญของที่พักรักษาพยาบาลของลำเนาวิ ขจรศิลป์ และงานวิจัยเกี่ยวกับคุณ ลักษณะของนิสิตในหอพักของศรีรัตน จันทรมวงค์ มาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในประเด็นนี้
4. การจัดสภาพแวดล้อมที่พักรักษาพยาบาล
5. การบริการในที่พักรักษาพยาบาล
6. การจัดที่พักรักษาพยาบาลให้เป็นศูนย์การศึกษาและอาศัย โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของ หอพักของลำเนาวิ ขจรศิลป์ ซึ่งที่พักรักษาพยาบาลในปัจจุบันนี้ได้จัดเป็นหลาย ประเภท ในวิทยาลัยต่างๆ เช่น ดอร์มิตอรี หรือหอพักสหศึกษา แต่การจัดเป็นศูนย์การศึกษา และอาศัย ยังไม่เห็นเด่นชัด ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวผสมผสานกับการวิจัยของกมลเส อิม โອชา ในประเด็นการอยู่ร่วมกันของนิสิตในหอพักที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียน และ การสร้างบรรยากาศการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย มาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในข้อนี้
7. การจัดกิจกรรมในที่พักรักษาพยาบาล

วัตถุประสงค์ของการจัดที่พักรักษาพยาบาล

วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการจัดที่พักรักษาพยาบาลก็เพื่อให้นักศึกษามีที่พัก อาศัยที่มีความสะดวก สบายและปลอดภัย สถาบันอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากได้ให้ความสำคัญ ของสภาพแวดล้อมของหอพักนักศึกษา จึงมีนักอุดมศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของ หอพักนักศึกษาไว้ดังนี้

Mueller (1961. citing in Sohuh, 1988:232) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การจัดหอพักไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของนักศึกษา ที่มีพื้นที่ลับนอน ที่รับประทานอาหารควรจะใช้ เป็นห้องเรียนและห้องสมุดได้ด้วย
2. ส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียน
3. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา

Mueller ยังได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์รองของการจัดหอพักนักศึกษาไว้ 2 ประการ คือ

1. การสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและศิษย์เก่า
2. การดูแลพฤติกรรมของนักศึกษา

ได้ดังนี้

1. เพื่อเป็นที่พักอาศัย
2. เพื่อใช้เป็นที่ควบคุมพฤติกรรมนักศึกษา
3. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนานักศึกษา

DeCoster และ Mable (1974 อ้างถึงใน สำเนาฯ ขจรศิลป์, 2539:162) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดหอพักนักศึกษาโดยใช้ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของ Maslow เป็น 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับที่ 1 เพื่อจัดสภาพแวดล้อมและอาคารที่พักอาศัยที่สะอาด สะดวก สบาย และปลอดภัย
- ระดับที่ 2 เพื่อจรรโลงสภาพแวดล้อมทางด้านอาคารที่พักอาศัยให้อยู่ในสภาพที่ดี
- ระดับที่ 3 เพื่อก่อให้เกิดโครงสร้างและกฎเกณฑ์แห่งการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ และการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ระดับที่ 4 เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบของบุคคลต่อตนเองและต่อผู้อื่นพร้อมกับบรรยากาศที่ส่งเสริมในการเรียน
- ระดับที่ 5 เพื่อให้บุคคลได้มีโอกาสในการเจริญเติบโตและพัฒนาตามศักยภาพแห่งตน

DeCoster และ Mable ได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ระดับ ว่าการประสบความสำเร็จในวัตถุประสงค์ของการจัดหอพักขั้นที่สูงขึ้นจะเป็นผลมาจากความสำเร็จที่นักศึกษาได้รับตามความต้องการของตนในระดับต้น

Riker (1970 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2531) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดหอพักได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างชุมชนที่มีความเป็นอยู่ที่น่าพึงพอใจ และเป็นระเบียบ ชุมชนนี้จะกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตนักศึกษาในหอพัก ส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาและความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน
2. ช่วยให้นักศึกษา ได้พัฒนาความเป็นนักศึกษาและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
3. รักษาสภาพแวดล้อมที่กิจกรรมด้านชีวิต ความเป็นอยู่ และการเรียนเป็นแบบธรรมชาติและสัมพันธ์กัน

ลำเนาวัลย์ ขจรศิลป์ (2539:164) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ ของหอพักนักศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยทั่วไปไว้ดังนี้

1. เพื่อให้บริการด้านที่พักอาศัยที่มีความสะอาด สะดวก สบาย และปลอดภัยแก่นักศึกษา
2. เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาให้แก่นักศึกษา
3. เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคม ให้แก่นักศึกษา รู้จักการอยู่ร่วมกัน การเคารพสิทธิของผู้อื่น มีน้ำใจ มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม และสามารถใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง
4. เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะในการทำงานร่วมกันในวิถีทางประชาธิปไตย โดยการส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมนักศึกษาประเภทต่าง ๆ
5. เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษา ในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อม และการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ

เนื่องจากวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง ได้จัดบริการที่พักรักษาแก่นักศึกษา โดยบางสถาบันมีวัตถุประสงค์ของที่พักนักศึกษาที่แตกต่างกันตามปรัชญาของแต่ละสถาบันเพราะที่พักรักษาเป็นส่วนประกอบของวิทยาลัยพยาบาลที่ทำหน้าที่สนับสนุนวัตถุประสงค์ของสถาบันให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แต่หลายสถาบันไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของที่พักนักศึกษาไว้ชัดเจน จึงทำให้ผู้ดำเนินงานการจัดที่พักขาดทิศทางและเป้าหมายจึงเป็นการสมควรที่วิทยาลัยพยาบาลจะกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและการประเมินผลของหอพักนักศึกษาพยาบาล

ดังนั้นการจัดที่พักสำหรับนักศึกษาพยาบาลจึงควรจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยที่สะดวก สบายปลอดภัย ทั้งในการพักอาศัยและการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน รวมทั้งเป็นสถานที่ที่ก่อให้เกิดการพัฒนา นักศึกษาในด้านวิชาการ สังคม ร่างกาย และจิตใจ

การบริหารงานที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา

การบริหารงานที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา ย่อมมีระบบการบริหารและรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามขนาดของสถาบันและวัตถุประสงค์ของการจัดที่พักนักศึกษา เช่นวิทยาลัยที่มีจำนวนนักศึกษาไม่มาก มีวัตถุประสงค์ในการจัดที่พักเพื่อเป็นที่พักอาศัยให้นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาไกลวิทยาลัย การบริหารงานที่พักอาศัยนักศึกษาจะไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก ถ้าเป็นวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาให้หอพักจำนวนมาก มีวัตถุประสงค์ในการจัดหอพักเพื่อเป็นที่พักอาศัย และเป็นแหล่งพัฒนาความรู้ ความเจริญงอกงามตามศักยภาพของนักศึกษาแต่ละคน การบริหารงานที่พักนักศึกษาย่อมมีความซับซ้อนบุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานหอพักนักศึกษาเป็นอย่างดี De Coester and Mable (1974:18) ได้เสนอความเห็นว่าการดำเนินงานหอพักจะมีงาน 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายจัดการ และฝ่ายให้คำปรึกษา ฝ่ายจัดการจะรับผิดชอบในเรื่องการจัดที่พักอาศัยและอาหาร ส่วนฝ่ายให้คำปรึกษาจะประกอบด้วยคณะที่ปรึกษาหอพัก ซึ่งมีหน้าที่ในการแนะนำ และจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตโดยทั้ง 2 ฝ่าย จะทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ

กระบวนการบริหารที่ได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางได้แก่ กระบวนการบริหารของ Gulick and Urwick (1973:17) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีลำดับขั้นเรียกชื่อย่อว่า POSDCoRB model ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้าง ๆ ว่ามีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติตามลำดับ วางแผนวิธีปฏิบัติ พร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การแบ่งงานออกเป็นหน่วยงานย่อย กำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนสายงานการบังคับบัญชา
3. การจัดบุคลากร (Staffing) เป็นการบริหารงานบุคคล ซึ่งได้แก่การได้มาซึ่งบุคลากร การพัฒนา การบำรุงรักษา และการพันตำแหน่งตามวาระรวมทั้งการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน
4. การวินิจฉัยสั่งการ (Directing) เป็นการพิจารณาเพื่อสั่งงานและมอบหมายให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงาน ตลอดจนกระทั่งติดตามดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากร

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานหรือสื่อสัมพันธ์หน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์การ เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการทำซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน แต่ทุกหน่วยงานประสานกลมกลืนกัน เพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์การหรือหน่วยงานใหญ่ร่วมกัน

6. การรายงานผล (Reporting) การรายงานผลการปฏิบัติงานและการประชาสัมพันธ์ขององค์การ นับเป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

7. การบริหารงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงินการวางแผนหรือโครงการในการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมกับงานและมีประสิทธิภาพสูงสุด

จากการศึกษาของ อัมพร เดชก้อง (2533: 103-104) พบว่าระบบบริหารและการดำเนินงานหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปกร มีลักษณะดังนี้คือ มีสำนักงานหอพักมหาวิทยาลัยและสำนักงานย่อยประจำหอพักแต่ละอาคาร ซึ่งมีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำหอพัก ข้าราชการประจำและผู้แทนนักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบตามความเหมาะสม มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำหอพักนักศึกษาทั้งเวลากลางวันและกลางคืนอย่างน้อยผลัดละ 1 คน เพิ่มพูนความรู้ให้บุคลากรหอพักนักศึกษาโดยส่งไปฝึกอบรม สัมมนา ดูงาน นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหาร วัสดุครุภัณฑ์ควรสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย ดูแลเอกชนให้ทำความสะอาดหอพักนักศึกษาและซักรีดเสื้อผ้านักศึกษา หางานพิเศษให้นักศึกษา แก้อัศจรรย์บังคับของหอพักพร้อมปรับปรุงค่าธรรมเนียมหอพักนักศึกษา นำเงินค่าบำรุงหอพักชั่วคราวมาใช้พัฒนาหอพักนักศึกษานับสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ ทั้งนี้การบริหารงานหอพักนักศึกษาต้องคำนึงถึงความต้องการของนักศึกษา

การวางแผน มีลักษณะดังนี้คือ จัดทำแผนการดำเนินงานหอพักนักศึกษาทั้งระยะยาวและระยะสั้น รวมทั้งสรุปผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาด้วย

การจัดหน่วยงาน มีลักษณะดังนี้คือ กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน มีคณะกรรมการนักศึกษาประจำหอพักทุกอาคาร จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดังกล่าวก่อนเปิดภาคการศึกษาปลาย และจัดอบรมเข้าปฏิบัติการณ์ให้แก่คณะกรรมการนักศึกษาประจำหอพัก

การจัดบุคลากร มีลักษณะดังนี้คือ บุคลากรหอพักนักศึกษาแบ่งออกเป็นฝ่ายจัดที่พัก ฝ่ายให้คำปรึกษาแนะนำ และฝ่ายกิจกรรม มีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำหอพักอย่างน้อยอาคารละ 1 คน เจ้าหน้าที่ประจำหอพักนักศึกษา ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานหอพักนักศึกษา สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอาจารย์ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ประจำหอ

พักอยู่ในหอพักนักศึกษาและให้ความเป็นธรรมต่อนักศึกษาทุกคน มีการประชุมนักศึกษาหอพักตามความเหมาะสมรวมทั้งจัดปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ก่อนเข้าพักในหอพัก

การวินิจฉัยสั่งการ มีลักษณะดังนี้คือชี้แจงปรัชญา นโยบายและวัตถุประสงค์ของหอพักนักศึกษาให้บุคลากรหอพักนักศึกษาทราบเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ประชุมเจ้าหน้าที่ประจำหอพักนักศึกษาตามความเหมาะสม ติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานหอพักนักศึกษา เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และสั่งการปฏิบัติงานหอพักนักศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร

การประสานงาน มีลักษณะดังนี้คือ จัดทำคู่มือการอยู่หอพักให้นักศึกษา ติดประกาศสำคัญๆ ไว้ในห้องพัก นักศึกษามีส่วนร่วมในการออกกฎ ข้อบังคับของหอพักนักศึกษา และประสานงานระหว่างนักศึกษาหรือผู้แทนนักศึกษากับผู้รับผิดชอบงานหอพักนักศึกษาโดยตรง

การรายงานผลการปฏิบัติงาน มีลักษณะดังนี้คือ เจ้าหน้าที่ประจำหอพักรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกวัน และหากมีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นให้รายงานทันที

การงบประมาณ มีลักษณะดังนี้คือ จัดตั้งงบประมาณรายได้เพื่อใช้ดำเนินงานหอพักนักศึกษา และเก็บค่ากระแสไฟฟ้าจากนักศึกษาที่ใช้ไฟฟ้าเกินอัตราที่กำหนด

จากการศึกษาของนิภา วงษ์พิพัฒนพงษ์ (2531:91) เรื่อง การนำเสนอแนวทางพัฒนาหอพักนักศึกษาในสหวิทยาลัยศรีอยุธยา พบว่าการบริหารงานหอพักควรมีบุคลากรประจำรับผิดชอบปฏิบัติงานเต็มเวลาทำงาน และควรพัฒนาหอพักให้เป็นศูนย์ศึกษาและอาศัย ส่วนพรจันทร์ ล่องสกุล (2530:123) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามการรับรู้ของผู้บริหาร นิสิตหอพักเก่าและนิสิตหอพักปัจจุบัน พบว่า การแต่งตั้งอนุสาสถกและการให้นิสิตมีส่วนร่วมในการบริหารหอพักเป็นปัญหาค่อนข้างมาก

นอกจากนี้ทองเรียน อมรัชกุล (2525:53) ยังได้กล่าวเกี่ยวกับแนวปฏิบัติทั่วไปในการให้บริการ หอพักว่าในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนิสิต มหาวิทยาลัยควรจะให้ นิสิตนักศึกษาที่อยู่ในหอพักได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับ รวมทั้งนโยบายเกี่ยวกับความเป็นอยู่ภายในหอพัก ทั้งนี้อาจจะได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประจำหอพักเพื่อการปกครองตัวเองของนักศึกษาพร้อมทั้งจัดงานในหอพักให้เป็นระบบ (System Approach) รวมทั้งให้มีการจำแนกลักษณะงาน (Job Description) ของเจ้าหน้าที่และกรรมการแต่ละชุดให้เด่นชัดด้วย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่อาศัยในที่พักสำหรับนักศึกษา

ที่พักนักศึกษารองวิทยาลัยพยาบาล ถ้าจัดให้เป็นระบบและมีโครงสร้างแล้วจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการศึกษา ที่จะช่วยพัฒนาให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตพยาบาลที่สมบูรณ์ ซึ่งบัณฑิตพยาบาลนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงมาตรฐานการศึกษาพยาบาล จินตนา ยูนิพันธ์ (2532 : 5) ได้กล่าวถึงการรับรองสถาบัน เพื่อเป็นการประกันว่าผลผลิตของสถาบันนั้นมีคุณภาพ ดังนั้นทุกสถาบันการศึกษาพยาบาลจึงได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งจะสอดคล้องกับปรัชญา และจุดมุ่งหมายการศึกษาของสถาบันการศึกษาพยาบาลนั้นได้มีผู้กล่าวถึงคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลไว้มากมายดังนี้

สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข (2537) ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาว่ามีความสามารถดังนี้

1. ตระหนักและคำนึงถึงคุณค่าของวิชาชีพการพยาบาลและสิทธิมนุษยชนของบุคคล ครอบครัว และชุมชน
2. ให้บริการพยาบาลโดยใช้แนวคิดหลักการทฤษฎีทางการพยาบาลกระบวนการพยาบาล และศาสตร์สาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นศักยภาพการดูแลตนเองและบุคคลในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสุขภาพตามความต้องการและสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล ครอบครัว และชุมชน
3. แสดงความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณ และการตัดสินใจโดยอาศัยหลักการเชิงวิชาการทางคลินิก ในการแก้ปัญหาสุขภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน
4. ปฏิบัติงานร่วมกับทีมสุขภาพ และบุคลากรหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการให้บริการสาธารณสุขทุกระดับ
5. ริเริ่มปรับปรุงแก้ไขในการบริการและการบริหารจัดการทางการศึกษาพยาบาลให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี
6. มีส่วนร่วมในการทำวิจัยและ/หรือ นำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงการพยาบาล
7. มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ เป็นหลักในการปฏิบัติการพยาบาลและการดำรงชีวิต
8. สอน บริหาร และการนิเทศงานบุคลากรที่อยู่ในความรับผิดชอบ
9. ใฝ่หาความรู้ และมีการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ
10. สนับสนุนหลักการประชาธิปไตย และดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

อุไรพรรณ เจนวานิชยานนท์ (2537) ได้ศึกษาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ของ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันการศึกษาเอกชน จะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะของผลิตผล นั้นคือสมรรถนะและเจตคติต่อวิชาชีพของบัณฑิต และการพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะทางสังคม ของบัณฑิตสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาล ต้องมีสมรรถนะในการประกอบวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับใน 3 ด้าน คือ

1.1 มีความรู้ในเนื้อหาวิชาและสามารถวิเคราะห์วิจารณ์

1.2 แสดงถึงการมีคุณลักษณะและสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

1.3 เป็นผู้นำในการปฏิบัติการพยาบาลสามารถแก้ปัญหาได้ดี มีสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานอย่างแม่นยำ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และใฝ่รู้อยู่เสมอ

2. ด้านเจตคติของบัณฑิตต่อวิชาชีพพยาบาล บัณฑิตต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล นั่นคือ

2.1 บัณฑิตมีความผูกพันต่อหน้าที่และต้องการความก้าวหน้าในวิชาชีพโดยการทุ่มเทให้กับงานอย่างจริงจัง มีความพึงพอใจในงาน ทำงานอย่างมีคุณภาพเพื่อความก้าวหน้าไม่คิดที่จะเปลี่ยนอาชีพ

2.2 มีความสนใจทางวิชาการและพัฒนาวิชาชีพให้ดีขึ้น โดยการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพ

2.3 นำความรู้ไปใช้ในการดูแลตนเอง และครอบครัวได้

3. ด้านพัฒนาการทางบุคลิกภาพ และทักษะทางสังคมของบัณฑิต บัณฑิตจะต้องมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ และทักษะทางสังคมเป็นอย่างดีนั่นคือ

3.1 มีความเชื่อมั่นรับผิดชอบและความคิดสร้างสรรค์ โดยแสดงถึงการเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติการพยาบาล สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทั้งปัญหาทั่วไปและปัญหาวิชาชีพ ได้เป็นอย่างดี มีความคิดริเริ่มเชิงวิชาการ

3.2 มีมนุษยสัมพันธ์การสื่อสารที่ดี และปรับตัวได้อย่างเหมาะสมโดยสามารถทำงานในวิชาชีพได้อย่างมีความสุข มีกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดีสามารถสื่อสารกับผู้ป่วยและเพื่อนร่วมงานได้ไพเราะเหมาะสม เป็นที่ยอมรับและที่รักของเพื่อนและผู้ป่วย

3.3 ปฏิบัติวิชาชีพโดยเข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคลและปฏิบัติตาม

จรรยาบรรณ โดยมีทักษะในการปฏิบัติพยาบาลเป็นอย่างดี เต็มใจในการให้การพยาบาลผู้ป่วยทุกคน ให้การพยาบาลได้ตรงกับความต้องการและปัญหาของผู้ป่วยแต่ละคน เป็นผู้มีคุณธรรมและจรรยาบรรณปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพโดยเคร่งครัด มีความเมตตาและรับผิดชอบในชีวิตมนุษย์

อำพล จินดาวัฒน์ (2539:28) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพยาบาลวิชาชีพในปี ค.ศ. 2020 ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ “ก้าวมัน ทันโลก” หรือ “ก้าวล้ำ นำโลก” นั้น พยาบาลวิชาชีพควรมีลักษณะสำคัญคือ

1. มีภาวะผู้นำ (leadership) ทั้งในส่วนบุคคลและกลุ่มวิชาชีพ
2. มีขีดความสามารถในระดับสากล (global competence) ซึ่งจะประกอบด้วยสิ่งต่างๆ

เช่น

2.1 ภาษา หมายถึง ภาษาอื่นนอกจากภาษาไทยที่เป็นภาษากลาง ที่สำคัญได้แก่ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ซึ่งในอนาคตจะเป็นภาษาที่ใช้กันมาก

2.2 คอมพิวเตอร์ หมายถึง ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานและใช้ในชีวิตประจำวัน

2.3 มีจรรยาบรรณที่เหมาะสมกับวิชาชีพและเป็นผู้มีการศึกษาดี

2.4 มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.5 มีความรู้ด้านบริหารจัดการ

2.6 มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งกว้างและลึก ไม่ใช่รู้แค่ว่าเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือรู้เฉพาะวิชาชีพของตนอย่างเดียวแต่ต้องรู้หลายเรื่อง และรู้ถึงความเชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น

2.7 มีค่านิยมร่วมสมัย ค่านิยมร่วมของสังคมที่ดี

2.8 มีพฤติกรรมสุภาพที่เป็นตัวอย่าง

จากการศึกษาความต้องการกำลังคนด้านสุขภาพ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข (2538 อ้างถึงใน อวยพร ตัณมยุรกุล, 2539:25) ได้กำหนดภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ของกำลังคนและระบบการพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพดังนี้

1. กำลังคนด้านสุขภาพจะต้องเป็นผู้ที่

- 1.1 มีความรู้ จริยธรรม
- 1.2 มีภาวะผู้นำ
- 1.3 มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพ และภูมิปัญญาที่จะใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจอย่างเหมาะสม
 - 1.4 มีความรู้ เจตคติ และทักษะในการบริหารจัดการ การระดมสรรพกำลังของสังคม การสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาเครือข่าย
 - 1.5 มีพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม
 - 1.6 มีความสามารถที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้ทันการเปลี่ยนแปลงระบบบริการสาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การเมือง และการบริหาร
2. บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของกำลังคนด้านสุขภาพ ได้แก่
 - 2.1 ต้องชี้นำสังคม
 - 2.2 สนับสนุนพฤติกรรมที่เหมาะสมในการบริโภค
 - 2.3 รู้จักการให้บริการให้คุณค่าแก่ผู้ป่วย
 - 2.4 บริการด้านกว้างมากกว่าด้านลึก ในสัดส่วนที่เหมาะสม
3. ระบบการพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพจะต้อง
 - 3.1 สอดคล้องกับการพัฒนาการของระบบสาธารณสุข และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงและประสิทธิภาพ และความเป็นธรรมทางสังคม
 - 3.2 สร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายอย่างเป็นเอกภาพ
 - 3.3 ให้ความสำคัญกับกำลังคนทุกประเภทอย่างเท่าเทียมกัน
 - 3.4 สร้างแรงจูงใจ และโอกาสในการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุด

อวยพร ตันมุขยกุล (2539:26-27) ได้สัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงกลาโหม เมื่อปี พ.ศ. 2534 เพื่อประมวลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ พบว่าบัณฑิตพยาบาลควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ด้านความคิด และสติปัญญา รู้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร รู้เกี่ยวกับวิธีการค้นคว้าหาความรู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล

2. มีความสามารถและทักษะทั้งในด้านการปฏิบัติการพยาบาล และทักษะส่วนบุคคล มีภูมิปัญญาที่จะใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจอย่างเหมาะสม มีทักษะด้านการเขียน ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ มีทักษะการพูด และการติดต่อสื่อสารด้วยภาษาที่เป็นสากล

3. มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง

4. มีศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ มีอารมณ์มั่นคง ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้โดยไม่เลือก

ชั้นวรรณะ

5. มีภาวะผู้นำ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

6. มีความสามารถในการจัดการ

7. มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและวิชาชีพการพยาบาล

เกษม วัฒนชัย (2538) ได้เสนอคุณสมบัติของบัณฑิตในยุคสารสนเทศ ซึ่งจะช่วยให้ อยู่ในโลกของสารสนเทศได้อย่างประสบความสำเร็จ

1. critical thinking skill คือ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ หรือมีการคิดแบบ วิจารณ์ญาณ ซึ่งสามารถแยกออกเป็น

1.1 abstract thinking จะต้องมีความสามารถคิดในเชิงนามธรรม ในเชิงคุณภาพ ในเชิงทฤษฎีได้

1.2 problem solving คือมีความคิดในการแก้ปัญหาได้

1.3 วินิจฉัยได้ สรุปได้ อนุมานได้

นอกจาก critical thinking skill แล้วยังมีการคิดอีก 2 วิธี ที่จะเป็นประโยชน์มากสำหรับ โลกในอนาคต โดยเฉพาะวิทยาลัยพยาบาลที่จะสร้างให้นักศึกษาพยาบาลทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ หรือบุคคลอื่นได้คือ

1) ทักษะในความร่วมมือ (collaborative skill) แบ่งออกเป็น

1.1) ต้องสอนให้รู้จักแก้ปัญหาร่วมกันเป็น collective problem solving

1.2) group decision making การตัดสินใจโดยใช้กลุ่มหรือ consensus building

1.3) collaborative design การออกแบบโดยหลาย ๆ คนร่วมกันเพื่อที่จะ แก้ปัญหา

2) integrative skill ความสามารถในการสังเคราะห์ส่วนต่างๆ

เข้าเป็นองค์รวม

2. rejection ความสามารถที่จะละทิ้งไป
3. evaluation ความสามารถในการประเมินว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไร
4. organization of thought ความสามารถในการรวมความคิดที่เป็นเรื่องเดียวกันให้เป็นประเด็นที่สำคัญ ที่ไม่สำคัญ
5. topic definition ความสามารถในการให้นิยามหัวข้อจากความเข้าใจของตนเอง
6. question definition การนิยามคำถาม
7. value of information คุณค่าของสารสนเทศ
8. ethic of information use จริยธรรมในการใช้สารสนเทศ
9. information consumerism มีการรับรู้และเลือกสรรข่าวสารที่เป็นประโยชน์

จากการศึกษาลักษณะของนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยวิภา พงษ์พิจิตร (2529) ซึ่งได้ศึกษาลักษณะของนิสิตในด้าน ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง และความเอื้อเฟื้อพบว่า นิสิตหอพักรับรู้อย่างสอดคล้องกันว่า ตนเองมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูงและมีวินัยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับงานวิจัยของศิริอร ชันธหัตถ์ (2527 : 66-70) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการของนักศึกษาประจำหอพักวิทยาลัยกับนักศึกษาเดินเรียนของวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์การเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความรู้สึกรับผิดชอบต่อความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของนักศึกษาพบว่านักศึกษาประจำหอพักมีคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านสูงกว่านักเรียนเดินเรียน

ประนอม รอดคำดี (2538) ได้ทำการศึกษาพบว่านิสิตนักศึกษาที่พักในหอพักของมหาวิทยาลัยมีคะแนนความสุขสมบูรณ์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Astin ที่พบว่านิสิตนักศึกษาที่อยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัยจะมีโอกาสใช้เวลาในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน รุ่นพี่ และอาจารย์มากกว่า โดยเรียนรู้แบบแผนใช้ชีวิต ช่วยส่งเสริมให้มีความมุ่งมั่นในชีวิตและต้องการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

กล่าวโดยสรุปคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่สังคมคาดหวังควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีสมรรถนะในการประกอบวิชาชีพพยาบาล
2. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล

3. มีการพัฒนาทางบุคลิกภาพและสังคม คือมีความเชื่อมั่น มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ ปรับตัวได้อย่างเหมาะสม กล้าแสดงออก
4. มีภาวะผู้นำ
5. มีขีดความสามารถในระดับสากล คือมีความรู้ภาษาอื่นที่เป็นภาษาสากลนอกจากภาษาไทย มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ
6. มีคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสมกับวิชาชีพ

ในการศึกษาพยาบาลได้มีการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาล ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การที่จะได้บัณฑิตที่พึงประสงค์ดังกล่าวควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานการศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลที่ต้องใช้ชีวิตในหอพักเป็นส่วนใหญ่นอกจากในวิทยาลัยพยาบาล ดังนั้นการจัดที่พักอาศัยให้ ส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง

การจัดสภาพแวดล้อมที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา

นักศึกษาพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ส่วนใหญ่จะพักอาศัยในหอพักของวิทยาลัย มีบางส่วนที่พักที่บ้านหรือหอพักที่ไม่ใช่หอพักที่ทางวิทยาลัยจัดไว้ให้ ลักษณะสภาพแวดล้อมของหอพักมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต และรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ของนักศึกษา ดังที่ ศิริพร อังคานุสรณ์ (2530) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต และรูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ของนักศึกษานั้นคือนักศึกษาจะมีปฏิริยาโต้ตอบต่อสิ่งเร้าทางกายภาพแตกต่างกันไป หากสภาพทางกายภาพที่แวดล้อมนักศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ดี ก็ย่อมสร้างเสริมความพึงพอใจ และจงใจให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ด้วยความสุข และในทางตรงกันข้ามหากสภาพทางกายภาพที่แวดล้อมนักศึกษานั้นเป็นสิ่งไม่ดีก็ไม่สามารถสร้างเสริมความพึงพอใจให้แก่นักศึกษาได้ มยุรี นภาพรรณสกุล (2529) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาและการใช้ชีวิตในสถาบันไว้ว่านอกจากจะเกี่ยวข้องกับสภาพทางกายภาพของห้องเรียนแล้วยังเกี่ยวข้องกับบรรยากาศรอบสถานศึกษาด้วยนั่นคือ การจัดให้มีพื้นที่สีเขียว หรือสีต้นไม้พุ่มในสถานนั้นมีเงาไม้ที่ร่มรื่นจากต้นไม้มีอายุชานิด มีที่พักผ่อนหย่อนใจ มีที่นั่งเล่น มีที่พูดคุยปรึกษาหารือส่วนตัวปรึกษาการเรียนหรือปัญหาอื่น ๆ มีที่ให้นักศึกษาทำงาน มีที่

สำหรับต้อนรับแขก การจัดบรรยากาศของสถาบันที่สะอาดมีระเบียบเรียบร้อย สวยงามยังทำให้นักศึกษามีจิตใจสุนทรีย์ภาพและเยือกเย็นมากขึ้น เป็นการกลมกลืนทางจิตใจของนักศึกษาด้วย นอกจากนี้สถาบันจะต้องมีมาตรการในการดูแลความปลอดภัยของทรัพย์สินและสมาชิกที่อยู่ในเขตสถาบัน โดยเฉพาะนักศึกษาที่ต้องอาศัยอยู่ในหอพักของสถาบันควรมีการจัดยามดูแลความปลอดภัยในยามวิกาลด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตอยู่ในสถาบันของนักศึกษา

ในปัจจุบันแนวคิดในเรื่องการพัฒนาักศึกษาเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมของที่พักนักศึกษาจึงควรจัดให้นักศึกษาได้พักอาศัยอย่างสะดวกสบายและปลอดภัย เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาและการพัฒนาักศึกษาด้วย ดังต่อไปนี้

1. อาคารและสถานที่ตั้งของที่พักนักศึกษา ควรตั้งอยู่มุมใดมุมหนึ่งของสถานศึกษาที่มีทางสัญจรไปมาสะดวก ไม่อยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรม แหล่งมั่วสุม โรงงาน หรือสถานเริงรมย์ (สำเนาฯ ขจรศิลป์, 2539:172) ที่สำคัญคืออยู่ใกล้กับแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล สามารถเดินทางสะดวกและปลอดภัยในการเดินทางขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนตึกในเวรบ่ายหรือตึก Fitygeral และคณะ (1970:21 อ้างถึงใน จุฑารัตน์ ทับทอง ; 2538: 57) ได้กล่าวว่าอาคารที่พักนักศึกษาควรมีพื้นที่ปลูกสร้างอาคาร 2 ใน 3 ของบริเวณทั้งหมด และ 1 ใน 3 ให้เป็นบริเวณตกแต่งประกอบตัวอาคาร เป็นสถานที่ให้ความปลอดภัยแก่ผู้อาศัยตลอด 24 ชั่วโมง เจ็ดโคม เหยี่ยววิจิตร (2519: 9-12) ได้ให้ความเห็นว่า อาคารนักศึกษาที่พึงประสงค์ต้องมีการขยายตัวและเปลี่ยนแปลงได้ เช่นมีผ้าม่านที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ มีทางระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่อาคาร ตัวอาคารหันถูกทิศทางลมและแสงแดด ห้องนอนควรเป็นห้องเดี่ยวหรือห้องคู่ ถ้าเป็นห้องนอนรวมควรมีพื้นที่กว้างเพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก ห้องรับแขกควรอยู่ด้านหน้าของตัวอาคาร จากการศึกษาของปภากร สุวรรณธาดา (2538) พบว่านักศึกษาต้องการห้องพักที่มีพื้นที่ประมาณ 24-25 ตารางเมตร ขนาดความกว้างของทางเดิน 2.5-3 เมตร

2. สิ่งอำนวยความสะดวกในที่พักนักศึกษา ในห้องพักควรมีเตียง ที่นอน หมอน และเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ จึงควรจัดหาผ้าปูที่นอน และปลอกหมอน พร้อมการซักรีดให้ทุกสัปดาห์ ของใช้ในห้องพักที่สำคัญได้แก่ โต๊ะเขียนหนังสือพร้อมเก้าอี้โคมไฟสำหรับดูหนังสือ ชั้นวางหนังสือ และตู้ใส่เสื้อผ้า ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณที่พัก ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ โทรศัพทสาธารณะ โทรศัพททางไกล น้ำดื่ม หนังสือพิมพ์รายวัน และตู้ยาหรือห้องพยาบาลประจำที่พักนักศึกษา

3. สนามหญ้าและต้นไม้ ในบริเวณที่พักรวมให้มีทั้งไม้ดอก ไม้ประดับและต้นไม้ที่สามารถให้ร่มเงา ที่ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นและสวยงามมีการดูแลสนามหญ้าบริเวณที่พักให้สะอาดเรียบร้อย มีที่นั่งเล่น

4. ปราศจากสิ่งรบกวนที่อาจก่อให้เกิดความรำคาญ เช่น เสียง กลิ่น ครว็น ฝุ่น สัตว์เลี้ยง และยังมีความปลอดภัยในอาคาร เช่นมีระบบป้องกันอัคคีภัย และยังสามารถป้องกันโรคติดต่อโดยระบบการกำจัดขยะ น้ำเสีย

จากการศึกษาของ เตือนใจ แวงงาม (2535) กล่าวถึงงานห้องพักที่เหมาะสมนอกจากเป็นที่อยู่อาศัยอันเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ที่จำเป็นของมนุษย์และยังสามารถช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลได้ดี ควรมีการจัดบริการห้องพักที่เหมาะสมได้สัดส่วนกับจำนวนนักศึกษาจัดบริเวณห้องพักและภายในห้องพักให้สะอาดสวยงามอยู่เสมอ จัดอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาโดยมีร้านอาหารภายในห้องพัก มีโทรศัพท์สาธารณะ จัดให้มีห้องสมุดภายในบริเวณห้องพัก จัดระบบความปลอดภัยในบริเวณหอพักนักศึกษา จัดบริเวณนันทนาการอย่างเพียงพอกับนักศึกษา จัดทำคู่มือนักศึกษาเรื่องกฎระเบียบของหอพักแก่นักศึกษา วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาฝ่าฝืนกฎระเบียบของหอพัก

อัมพร เดชก้อง (2533: 26) ได้เสนอแนะว่าลักษณะของอาคารหอพักที่ดีต้องสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีการป้องกันอุบัติเหตุ ป้องกันโรคติดต่อภายในที่พักอาศัย เพื่อให้ผู้พักอาศัยมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีจิตใจและความรู้สึกที่สดใสสำเร็จ ในทางตรงกันข้าม ถ้านิสิตนักศึกษาค้นเคยกับสภาพแวดล้อมทางด้านอาคารหอพักที่ขาดการเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือสกปรกรกรุงรัง อาจเกิดความเคยชิน กลายเป็นผู้ที่ไม่มีการระเบียบได้เช่นกัน

ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการรับรองสถาบันการศึกษาวิชการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2538 กล่าวถึงหอพักนักศึกษาดังนี้

1. หอพักนักศึกษานาควมจุห้องละ 4-6 คน ให้มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 7 ตารางเมตร ต่อนักศึกษา 1 คน
2. ห้องน้ำให้มี 1 ห้อง ต่อนักศึกษา 6 คน
3. ห้องสุราให้มี 1 ห้อง ต่อนักศึกษา 6 คน

4. ห้องพักผ่อนให้มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อนักศึกษา 1 คน โดยคิดจำนวนนักศึกษาเป็นร้อยละ 20 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด
5. ห้องซักรีดให้มีจำนวนห้องและพื้นที่ตามความจำเป็น
6. ห้องเก็บของให้มีชั้นละ 1 ห้อง และให้มีพื้นที่ตามความจำเป็น

สรุปได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมของที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาพยาบาลเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นที่จะต้องคาดการณ์ในอนาคต ปี 2549 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษา เพราะนอกจากจะจัดให้ได้ตามเกณฑ์ที่สภาการพยาบาลกำหนดไว้แล้ว ยังต้องจัดให้ส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจการป้องกันอุบัติเหตุและโรคติดต่อ

การจัดบริการในที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา

การจัดบริการในที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง เพราะจะต้องสนองความต้องการ ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในหอพักให้ความปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่น โทรทัศน์ โทรศัพท์ เครื่องจำหน่ายอาหารว่าง และเครื่องดื่มไว้บริการ อุปกรณ์ คุรุภัณฑ์ต่าง ๆ ควรจะต้องมีความสะอาดเรียบร้อย พร้อมใช้งานได้อยู่เสมอ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2531)

จากคู่มือนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จะระบุไว้ว่านักศึกษาจะได้รับสวัสดิการด้านอาหารจำนวน 3 มื้อต่อวัน ซึ่งนักศึกษาจะต้องรับประทานอาหารในเวลาที่ระบุไว้เท่านั้น และหากนักศึกษาจะกลับบ้านต้องแจ้งต่อแม่บ้านเพื่อขออาหารมื้อนั้น จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่า วิทยาลัยพยาบาลบางแห่งมีร้านอาหารในสถาบัน แต่บางแห่งไม่มี นอกจากนี้มีบริการนํ้าดื่มในหอพัก

การซักรีดเสื้อผ้า นักศึกษาที่อยู่ในหอพักทุกคนจะต้องจ้างซักรีดเสื้อผ้ากับวิทยาลัยโดยตรง ตลอดจนกำหนดวันรับและส่งผ้าไว้ ค่าจ้างซักรีดของแต่ละวิทยาลัยแตกต่างกัน

การพักผ่อนของนักศึกษาโดยการดูโทรทัศน์และเล่นกีฬาที่จัดไว้ในหอพัก วิทยาลัยพยาบาลส่วนใหญ่จะจัดให้มีเครื่องรับโทรทัศน์สีไว้ประจำหอพัก ๆ ละ 1 เครื่องจึงทำให้ไม่เพียงพอ กับจำนวนนักศึกษา สำหรับการให้บริการหนังสือพิมพ์ วารสารและนวนิยายในหอพัก วิทยาลัยพยาบาลส่วนใหญ่มีบริการไว้ให้

ในด้าน การติดต่อสื่อสาร นักศึกษาพยาบาลสามารถใช้บริการรับ-ส่งจดหมาย ฐานนิติพัสดุ และโทรเลข ได้ภายในวิทยาลัย สำหรับการให้บริการโทรศัพท์ทางไกล-ไกลล์สาธารณะจะมีอยู่ในทุกวิทยาลัยแต่บริการอาจไม่สะดวกเท่าที่ควรเนื่องจากจำนวนนักศึกษามีมาก ส่วนการติดต่อสื่อสารภายในวิทยาลัยพบว่า การกระจายเสียงเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร จะมีตามกำหนดเวลา

การให้บริการสุขภาพ นักศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลทุกแห่งเมื่อเจ็บป่วยจะได้รับการดูแลรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าบริการ โดยได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ในโรงพยาบาลที่ทางวิทยาลัยขอความร่วมมือไว้ หากเจ็บป่วยเล็กน้อยสามารถใช้บริการยารักษาจากหอพักและอาคารเรียนได้ ในเรื่องสุขภาพจิต วิทยาลัยพยาบาลไม่มีสถานที่เฉพาะสำหรับบริการให้คำปรึกษาประจำหอพัก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ นิภา วงษ์พิพัฒน์พงษ์ (2531) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาหอพักนักศึกษาในสหวิทยาลัย ศรีอยุธยา ว่าควรพัฒนาให้เรื่องของด้านบริการเกี่ยวกับเรื่องอาหารและสภาพความเป็นอยู่ ด้านสวัสดิการเกี่ยวกับความปลอดภัยและการดูแลสุขภาพของนักศึกษาเป็นอันดับแรก

ในต่างประเทศก็ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของการบริการและสวัสดิการในหอพักของนักศึกษาเช่นกัน ดังจะเป็นได้จากงานวิจัยของ Margaret Joan Sunstrom (1992) ซึ่งศึกษาเรื่องรูปแบบหอพักที่ดีของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยศึกษาถึงโครงสร้างในการบริการที่ดีที่สามารถสร้างความพึงพอใจ และเป็นความต้องการของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มประชากรที่ศึกษา ออกเป็นกลุ่ม เพศ อายุ เชื้อชาติ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ และที่ตั้งของหอพัก งานวิจัยนี้จะศึกษารายละเอียดในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในหอพัก ราคาของห้องพัก เฟอร์นิเจอร์ในห้องพัก ที่จอดรถ รวมถึงเรื่องของการสนทนาการต่างๆ ที่จะต้องจัดให้มีขึ้นสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องกับ พื้นที่ที่จะต้องจัดให้เพื่อการศึกษา รวมถึงการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ผลจากงานวิจัยนี้จะเสนอเป็นแนวทางที่เหมาะสมของลักษณะ และการบริการที่หอพักให้สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ยังไม่ได้แต่งงาน ซึ่งประกอบไปด้วยห้องนอน 2 ห้อง มีห้องน้ำในตัว สามารถเลือกเพื่อนร่วมห้อง ซึ่งเป็นเพศเดียวกันได้ มีสถานที่สำหรับการพักผ่อน สนทนาการ มีเครื่องล้างจาน มีเครื่องคอมพิวเตอร์ ห้องฝึกหัดศึกษา และจากการสำรวจความคิดเห็นของหัวหน้าหน่วยงาน บุคลากร นักศึกษา และวิทยาลัยที่มีหอพัก จำนวน 701 คน เกี่ยวกับความปลอดภัยภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งทำการสำรวจโดย Karl J. Beeler and others (1991) โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ความถี่ ตารางเปรียบเทียบระหว่างขนาดของมหาวิทยาลัย สถานที่ตั้งของวิทยาเขต และขนาดของหอพักของ

มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่ามหาวิทยาลัยและวิทยาลัยส่วนใหญ่ จะมียามคอยเดินตรวจ และใช้รถในการตรวจตราเพื่อรักษาความปลอดภัยภายในมหาวิทยาลัย รวมทั้งมีโทรศัพท์ฉุกเฉิน อยู่รอบ ๆ วิทยาเขตและจากการศึกษายังพบว่า องค์ประกอบในเรื่องขนาดของสถาบัน สถานที่ตั้ง และพฤติกรรมแนวปฏิบัติของผู้พักอาศัยในแต่ละหอพักมีอิทธิพลต่อความปลอดภัย และการรักษาความปลอดภัย และได้เสนอโครงการในการรักษาความปลอดภัย 5 วิธี คือ มีการจัดตั้งยามของมหาวิทยาลัย ตำรวจหรือทีมงานนักศึกษารักษาความปลอดภัย มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย ตั้งแต่ในระดับเบื้องต้นไปจนถึงในระดับลึกซึ่ง มีการวางแผน มีนโยบาย และให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับอันตรายต่างๆ การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอันตรายต่างๆ การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย ศึกษาถึงสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการรักษาความปลอดภัย มีการรวมกลุ่มกันในการปฏิบัติ เพื่อรักษาความปลอดภัยในรูปแบบต่างๆ

ทองเรียน อมรัชกุล (2525:53) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริการด้านอาหารของหอพักมหาวิทยาลัยว่าจะต้องประกันในด้านความสะอาด สุภาพอนามัยและอื่น ๆ รวมตลอดไปถึงผู้ประกอบอาหาร เครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ยิ่งไปกว่านั้นจะต้องมีผู้สำเร็จการศึกษาทางบริหารธุรกิจ นักโภชนาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารมาเป็นผู้ทำการนิเทศด้วย นอกจากนี้หอพักจะต้องมียาสามัญประจำบ้าน ห้องรับแขก ห้องนั่งเล่น พร้อมเครื่องรับวิทยุ ทีวี หนังสือพิมพ์ และน้ำดื่ม มีห้องเล่นกีฬาของหอพักซึ่งมีอุปกรณ์กีฬาครบครัน ห้องสมุดประจำหอพักก็มีหนังสือของหอพักพอที่จะใช้ในการค้นคว้าได้พอสมควร หน่วยงานของกิจการนิสิตอื่นๆ เช่นศูนย์การให้คำปรึกษาแก่นิสิต ก็ควรจะจัดตั้งสำนักงานสาขามาประจำอยู่ในหอพักเพื่อให้บริการแก่นิสิตในหอพักด้วยซึ่ง เขียวลักษณ์ คัดโนภาส (2523: 270-271) ได้กล่าวว่า หอพักในประเทศไทยนั้นมหาวิทยาลัยจะจัดห้องสมุด ห้อง Common room ห้องปฐมพยาบาลไว้ตามหอพัก แต่สภาพของสถานที่ดังกล่าวยังต้องการเอาใจให้ดูแล และปรับปรุงอีกมาก เช่น หนังสือในห้องสมุดมีน้อย ห้องเล็กคับแคบ ห้องปฐมพยาบาลที่ยังจัดได้ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร มหาวิทยาลัยส่วนมากก็ได้พยายามจัดสนามกีฬาให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่าง ซึ่งก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ

จากแนวคิดและผลงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การจัดที่พักอาศัยสำหรับนักเรียนนั้น ต้องคำนึงถึงเรื่องของการให้บริการ รวมถึงความปลอดภัยของนักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ในที่พักให้มากโดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

การจัดบริการที่เหมาะสมจะช่วยให้ นักศึกษามีพัฒนาการทุกๆด้าน และเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตที่ดีต่อไปเมื่อสำเร็จการศึกษา

การจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาให้เป็นศูนย์การศึกษาและอาศัย

จากวัตถุประสงค์ของการจัดหอพักในอดีต ที่มุ่งให้หอพักเป็นที่อยู่อาศัยที่สะดวก ปลอดภัย เป็นที่อบรมบ่มนิสัยให้นักศึกษาได้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสถาบัน ต่อมาการจัดหอพักได้พัฒนาให้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักศึกษา ดังนั้นการจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาแบบศูนย์การศึกษาและอาศัย (Living Learning Center) เป็นการสนองตอบต่อหลักการอุดมศึกษา ด้านบุคลากร นิสิตนักศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งเห็นว่าหอพักเป็นศูนย์กลางสำหรับพัฒนานิสิตนักศึกษา ทั้งด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะสติ ความรับผิดชอบตลอดจนด้านวิชาการได้เป็นอย่างดี

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530: 117-118) ได้เสนอแนวคิดที่จะพัฒนาให้หอพักเป็นศูนย์การศึกษาและอาศัยควรมีลักษณะดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมภายในหอพักให้เกิดความมีระเบียบวินัยและความสะอาดสวยงาม
2. สร้างสิ่งแวดล้อมให้เกิดสัมฤทธิผลทางการเรียน
3. จัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่พัฒนาทักษะทางสังคม
4. จัดให้มีโภชนาการที่ถูกต้องเหมาะสม
5. จัดให้มีสันทนาการ
6. จัดให้มีสุขภาพอนามัย
7. จัดให้มีพัฒนาความเป็นผู้นำ
8. จัดให้มีชีวิตที่มีชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดี
9. จัดให้มีแนะแนวด้านต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยในต่างประเทศพยายามที่จะจัดหอพักเพื่อให้เป็นศูนย์การศึกษาและอาศัย จัดโปรแกรมการศึกษาภายในหอพัก ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยและการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษา ด้วยการใช้วิธีการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้มากที่สุด ได้มีการทดลองจัดหอพักในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นเช่นวิทยาลัย Justin Morill มหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกน (Blackman อ้างถึงใน วุฒิมูล สกสท.เกียรติ, 2524) ซึ่งได้จัดตั้งหอพักขึ้นใหม่ โดยมี

โครงสร้างของหอพักแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือส่วนที่เป็นหอพักนักศึกษาชาย และส่วนที่เป็นหอพักนักศึกษาหญิง และศูนย์ ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างหอพักทั้งสอง ในศูนย์ประกอบด้วย บาร์ ห้องอาหาร ห้องนันทนาการ ห้องเรียน ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ห้องประชุม และห้องสมุดพร้อมเจ้าหน้าที่ การทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะพยายามยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ในด้านวัฒนธรรมและสติปัญญาแก่ผู้พักอาศัย โดยจัดห้องสมุด ห้องทำงานของสถานศึกษา ห้องให้คำปรึกษา ที่ทำการของอาจารย์ที่ปรึกษา การเปิดวิชาเรียนในหอพัก และกิจกรรมร่วมหลักสูตร โดยนักศึกษาทั้งชายและหญิงจะใช้สถานที่ที่ศูนย์ร่วมกันจัดโครงการดังกล่าว เป็นผลดีต่อการศึกษาในหอพักเป็นอย่างมาก นักศึกษาให้ความสนใจต่อกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี มากกว่างานที่จัดขึ้นในมหาวิทยาลัย ตลอดจนความภาคภูมิใจในผลการเรียนของเขา ถึงแม้ว่าผลการเรียนของเขาจะไม่แตกต่าง จากนักศึกษาในห้องพักรวมก็ตาม

การจัดกิจกรรมส่งเสริมวิชาการ หอพักอาจจัดห้องสำหรับการศึกษามีห้องสมุดที่มีหนังสือที่จำเป็นทั้งภาษาไทย ต่างประเทศ และทันสมัยมีอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาสำหรับให้นิสิตยืม เช่น เครื่องบันทึกเสียง หรืออาจมีห้องสำหรับโทรทัศน์วงจรปิด ดูวิดีโอ ทำให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสทบทวนวิชาการที่ได้ศึกษานอกชั้นเรียนได้ นอกจากจัดสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อบรรยากาศทางการศึกษาแล้ว กิจกรรมส่งเสริมวิชาการอาจจัดในรูปแบบต่างๆ เช่นเชิญวิทยากรมาพูดในหัวข้อต่าง ๆ ทบทวนวิชาบางวิชาที่ยากเป็นครั้งคราว โดยเชิญอาจารย์มาสอนหรือนิสิตนักศึกษาสอนกัน มีการสนทนาวิชาการระหว่างนิสิตกับอาจารย์ จัดทำเอกสารประกอบวิชาการ เป็นต้น

นิภา วงศ์พิพัฒพงษ์ (2532) ได้เสนอแนวทางพัฒนาหอพักเกี่ยวกับการจัดหอพักเพื่อเป็นศูนย์การศึกษาและอาศัยซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนานักศึกษามีชีวิตที่สมบูรณ์ เช่น ส่งเสริมบรรยากาศด้านวิชาการ โดยทางหอพักติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา เช่น เอเชียฟาวด์เดชั่น ศูนย์ภาษา เอ ยู เอ หรือบริษัทการพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อขอบริจาคหนังสือนำมาไว้ในห้องอ่านหนังสือของนักศึกษาในหอพัก แล้วจัดให้มีนักศึกษาทำหน้าที่รับผิดชอบในการยืม และคืนกันเอง เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ทางหอพักควรติดต่อขอยืมวิธีทัศนที่เห็นว่ามีประโยชน์มาจัดฉายให้ชมเป็นครั้งคราว ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้รับความรู้และความบันเทิงไปพร้อมกัน นอกจากนี้อาจเชิญคนในชุมชนมาประกอบอาหารและรับประทานอาหารร่วมกัน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ชีวิตจริง รู้จักการเข้าสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ประนอม รอดคำดี (2532 : 91) ได้เสนอว่าการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหอพักสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การมีอาจารย์ร่วมพักอาศัยในหอพัก การจัดห้องสมุด ห้องเรียน จัดนิทรรศการการแสดงการอภิปราย ฯลฯ กิจกรรมดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเข้ากับการสอนในห้องเรียน เพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และเกิดความรู้สึกในแง่ลบต่อการใช้ชีวิตในหอพัก โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลที่การเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ งานส่วนใหญ่ค่อนข้างเครียดอยู่แล้ว การจะจูงใจหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาในบรรยากาศของหอพัก ควรเน้นด้านฝึกปฏิบัติอย่างสบาย ๆ เช่นการนั่งบนสนามหญ้า แต่งกายตามสบาย นอกจากนี้การจัดสภาพในหอพักให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความสุขสมบูรณ์ของนักศึกษา ประนอม รอดคำดี (2538: 42) ได้เสนอว่า ควรมีห้องประชุมกลุ่ม ห้องสมุด มีบุคลากรนิสิตนักศึกษา อยู่ให้บริการปรึกษาหรือมีการประสานงานกับฝ่ายวิชาการ เพื่อจัดการสอนซ่อมเสริม

ที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาพยาบาลยังต้องการการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อให้เป็นศูนย์การศึกษาและอาศัย โดยการนำเอาเทคโนโลยีและการศึกษาลสมัยใหม่ เช่นคอมพิวเตอร์ Internet E.Mail CAI เข้ามาใช้ในที่พักนักศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีลักษณะพึงประสงค์ ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. 2549

การจัดกิจกรรมในที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา

วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีปรัชญาในการจัดการศึกษาเพื่อผลิตพยาบาลให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล มีทักษะในการประสานงาน เป็นผู้ นำ มีความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาตนเองหน่วยงานและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ยึดมั่นในจริยธรรม เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ซึ่งการจัดกิจกรรมในที่พักของศึกษานับเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านวิชาชีพ ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ผลสืบเนื่องจากวิทยาลัยพยาบาลส่วนใหญ่ไม่มีรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาที่สมบูรณ์ถูกต้องหลักวิชา และเหมาะสมตามสภาพที่ควรจะเป็น การจัดกิจกรรมนักศึกษาพยาบาล จึงไม่ได้รับการสนใจสนับสนุนและพัฒนาเท่าที่ควร การประสานงานการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง และโดย

เฉพาะเรื่องงบประมาณในการจัดกิจกรรมนักศึกษาไม่น้อยไม่เพียงพอในการดำเนินงาน (เดือนใจ แวงงาม, 2535) ซึ่งพ้องกับผลการศึกษารอง มยุรี ณาภพวรรณสกุล (2529) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีใชนักศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนักศึกษาระดับน้อยในเรื่องการสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาของสถาบัน การอำนวยความสะดวกในเรื่องสถานที่สำหรับทำกิจกรรม กิจกรรมที่จะจัดจะต้องสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของนักศึกษา ให้สัมพันธ์กันระหว่างกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน ต้องสอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกรั้ววิทยาลัยพยาบาล คือผสมผสานระหว่างการเรียนกับสังคม กิจกรรมนั้นควรสนับสนุนให้นักศึกษามีความเป็นผู้ใหญ่ มีวุฒิภาวะ และสามารถนำประสบการณ์นั้นไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมในหอพักของนักศึกษาพยาบาลโดยทั่วไป ประกอบด้วย กิจกรรมที่นักศึกษาประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นประเพณีของนักศึกษาแต่ละวิทยาลัยพยาบาล กิจกรรมของชมรม กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญประจำปี และกิจกรรมของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่เป็นประเพณีของนักศึกษา ได้แก่ การรับน้องใหม่ งานราตรีน้องใหม่ งานรับหมวก งานรับตะเกียง และงานเลี้ยงอำลา สำหรับกิจกรรมของนักศึกษาที่เกี่ยวกับการรับน้องใหม่นั้น นักศึกษารุ่นพี่ โดยเฉพาะปี 2 จะนัดพบน้องใหม่ทุกคนในช่วงเย็นถึงค่ำ เพื่อให้น้องใหม่แนะนำตัวเองให้รุ่นพี่รู้จัก ฝึกท่องคำปฏิญาณตน ช่อมเพลงประจำวิทยาลัย งานราตรีน้องใหม่เป็นกิจกรรมในช่วงกลางคืนหลังจากน้องใหม่ได้ลอดซุ่มไปแล้วในช่วงกลางวัน รูปแบบของงานราตรีน้องใหม่จะได้รับของขวัญจากพี่รหัสทั้ง 3 ชั้นปี งานรับหมวกเป็นกิจกรรมที่จัดให้หลังจากที่นักศึกษาสอบผ่านในภาคเรียนที่ 1 และจะต้องขึ้นฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่พยาบาลต่อไป จึงเสมือนเป็นการย้ำเตือนถึงภาระกิจแห่งวิชาชีพ และความมานะอดทนที่นักศึกษาจะต้องมีมากขึ้น คณาจารย์และรุ่นพี่จะเป็นผู้ติดหมวกให้แก่นักศึกษาปีที่ 1 ซึ่งรูปแบบของงานจะสร้างความประทับใจแก่นักศึกษาเป็นอย่างมาก ประเพณีที่ควบคู่กับงานรับหมวกคือ งานรับตะเกียง โดยจะจัดในช่วงกลางคืนหลังรับหมวกไปแล้ว บางวิทยาลัยจะจัดไปพร้อมกับงานรับน้องใหม่ มีจุดประสงค์เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของ ฟลอเรนซ์ นิดิงเกิล ผู้นำทางการพยาบาลท่านแรก สำหรับงานเลี้ยงอำลาเป็นงานเลี้ยงซึ่งจัดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่กำลังจะจบการศึกษา รูปแบบของงานคล้ายงานราตรีน้องใหม่ร่วมกับการแสดงความยินดีในความสำเร็จและอาลัยที่ต้องจากกัน

กิจกรรมของชมรมโดยทั่วไปประกอบด้วยกิจกรรมกีฬา กิจกรรมทางสังคม และวัฒนธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมการปกครองตนเองของนักศึกษา วิทยาลัย

บางแห่งมีตัวแทนนักศึกษาในรูปสโมสรมักศึกษาที่มาจากการเลือกตั้ง บริหารและดำเนินกิจกรรมของนักศึกษาเองโดยมีอาจารย์คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ในขณะที่วิทยาลัยพยาบาลบางแห่งอาจารย์คนใดคนหนึ่งเป็นผู้จัดการเสียทุกอย่าง นักศึกษาหรืออาจารย์อื่นไม่มีส่วนรู้เห็นในการบริหารและจัดกิจกรรมใด ๆ จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่ร่วมมือตามมา

กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญประจำปี ได้แก่ กิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษา กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น ส่วนกิจกรรมของท้องถิ่น เช่น งานกาชาดและกิจกรรมเฉพาะกิจอื่นๆ ของจังหวัด ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นักศึกษาพยาบาลที่ไม่ติดภาระการขึ้นฝึกปฏิบัติมักจะต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป อาจโดยสมัครใจหรือไม่สมัครใจ

ในด้านกิจกรรมกีฬานั้นจะมีการจัดการแข่งขันทั้งในรูปกีฬาภายในและกีฬาภายนอกสถาบันทุกปี เช่น ในเขตส่วนกลางจะมีการจัดกีฬา สถาบันพยาบาลในส่วนภูมิภาคของสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ก็มีการจัดกีฬาระหว่างสถาบันทุกแห่งที่อยู่ในสังกัด ทำให้นักศึกษามีการจัดกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง

การจัดกิจกรรมในหอพักนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของนักศึกษา กิจกรรมจึงมีความสำคัญต่อนักศึกษาดังนี้ (สำเนาวัชรศิลป์, 2538: 112-113)

1. ช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสใช้พลังงานร่างกายและความคิด กระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
2. ช่วยให้นักศึกษาค้นหางานอดิเรก และกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจได้เหมาะสมกับตนเอง
3. ทำให้เกิดความสมดุลในด้านความรู้และความสนใจของนักศึกษา
4. ทำให้นักศึกษาผ่อนคลายความตึงเครียด
5. ทำให้นักศึกษาพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ
6. ทำให้นักศึกษามีโอกาสเสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานด้านต่าง ๆ
7. การทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนเอง

กิจกรรมที่ควรส่งเสริมให้นักศึกษาในหอพักจัดขึ้น มีดังต่อไปนี้ (สำเนาวัชรศิลป์, 2539 : 176-177 ; วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530: 101-105)

1. กิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกันตามระบอบประชาธิปไตย เช่น มีการเลือกตั้งคณะกรรมการประจำหอพัก

2. กิจกรรมด้านวิชาการ เนื่องจากหอพักได้จัดสถานที่ เช่น ห้องสำหรับศึกษาฝึกอบรม หรือห้องบรรยายไว้ นักศึกษาจึงมีความสะดวกที่จะใช้สถานที่ดังกล่าว เพื่อจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมวิชาพื้นฐาน ที่นักศึกษามักมีปัญหา

3. กิจกรรมด้านกีฬา หอพักที่ตั้งอยู่ในสถาบันมีการใช้สนามกีฬาของสถาบัน ภายในบริเวณหอพัก ควรมีห้องเล่นเกมส เช่น เทเบิลเทนนิส หรือหมากรุกกระดาน ประเภทต่าง ๆ จัดห้องฝึกกายบริหาร โยคะ ควรส่งเสริมให้นักศึกษาเล่นกีฬาประเภทต่างๆ เพื่อออกกำลังกาย และส่งเสริมให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างหอพักต่างสถาบันเพื่อเสริมสร้างเจตคติและทักษะในการเล่นกีฬาให้นักศึกษา

4. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม หอพักนักศึกษาโดยทั่วไปมีนักศึกษาจากภาคต่างๆ จะมาอยู่ร่วมกัน การส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมจึงทำได้ง่ายนอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมเกี่ยวกับวันสำคัญของชาติ

5. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ อาจมีการออกบำเพ็ญประโยชน์ภายนอกสถาบัน การไปช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นสุรกันดาร การบำเพ็ญประโยชน์ภายในหอพักเช่น การทำความสะอาด ปลูกต้นไม้ในหอพัก กิจกรรมด้านนี้เพื่อปลูกฝังนิสัย การเสียสละและการนึกถึงผู้อื่น เพื่อที่จะได้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม

6. กิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัย เช่น ฝึกการหนีไฟ กิจกรรมเปิดหอพักสนับสนุนให้มีการประกวดแต่งห้องด้วยวัสดุราคาถูกแต่สวยงามสะอาด และการประชุมเสนอข้อคิดเห็นรับฟังความคิดเห็นกัน ในด้านระเบียบวินัย และการสร้างระเบียบวินัยในตนเอง

7. กิจกรรมส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่น การพูด การเขียน การแสดงออกที่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การไว้ใจใจผู้อื่น การอดทน การรู้จักให้เวลาที่ถูกต้อง การอบรมมารยาทในการนั่ง นอน ยืน เดิน และรับประทานอาหาร เป็นต้น กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะดังกล่าวได้แก่ การจัดอภิปราย ป่าฐกถา การได้วาทีและการจัดแนะนำในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งในการฝึกการเข้าสังคมให้กับนิสิตนักศึกษานั้น ฮิดาร์ตัน บุญนุช (2528: 367) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าถึงแม้ว่านิสิตนักศึกษาจะต้องฝึกการเข้าสังคมอย่างเป็นทางการ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างการเข้าสังคมที่เป็นพิธีการกับที่ไม่เป็นพิธีการแล้ว แบบหลังดูเหมือนจะสร้างพัฒนาการให้กับนิสิตนักศึกษามากกว่า และนิสิตนักศึกษาจะไม่ค่อยหลีกเลี่ยงโอกาสเช่นนี้ด้วย

8. กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม เช่น จัดให้มีการดักบาตรสัปดาห์ละครั้ง พาผลิตนักศึกษาไปวัดเดือนละครั้ง จัดให้มีวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมจัดให้มีพระมาเทศน์ จัดให้มีการสวดมนต์ทุกคืน เป็นต้น

9. กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ มีโครงการอบรมอาชีพพระยะสัน เช่น สอนทำขนม ตัดเสื้อผ้า ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ นอกจากนี้จัดให้มีการแนะนำอาชีพ หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความชำนาญ หรือผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานมาอภิปราย เป็นต้น

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527: 132-134) ได้วิจัยเรื่อง ผลิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า กิจกรรมที่นักศึกษาเข้าร่วมมากที่สุดคือ กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมที่เข้าร่วมน้อยที่สุดคือการสอนเดินรำ ส่วนกิจกรรมสังคม นักศึกษาเห็นว่าควรเรียนรู้มารยาทในสังคมมากที่สุด และนักศึกษาเห็นว่ากิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสติปัญญาบุคลิกภาพมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่คือ กิจกรรมทางด้านวิชาการ และพรจันทร์ สองสกุล (2530 : 126) วิจัยเรื่องปัญหาผลิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามการรับรู้ของผู้บริหาร ผลิตหอพักเก่า และผลิตหอพักปัจจุบันพบว่า ผลิตไม่ค่อยให้ความสำคัญร่วมมือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในหอพัก

กิจกรรมนักศึกษาเป็นการให้โอกาสนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความสามารถ การตัดสินใจ การทำงาน การปรับบุคลิกภาพ และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นการพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ การจัดกิจกรรมในหอพักต้องคำนึงถึง การให้นักศึกษามีส่วนร่วม กิจกรรมด้วยความสมัครใจ ฉะนั้นกิจกรรมจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของนักศึกษาที่อยู่หอพัก

ถึงแม้ว่าในที่พักสำหรับนักศึกษา สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาได้มากมายหลายประเภท แต่การจัดกิจกรรมของในที่พักนักศึกษาพยาบาลยังเป็นการจัดกิจกรรมปิดในที่พักในอนาคตอาจจะมีการพัฒนาสู่การจัดกิจกรรมที่เปิดให้คนข้างนอกเข้าไปมีส่วนร่วม หรือออกมาพร้อมกับคนภายนอกมากขึ้น เป็นการฝึกให้นักศึกษาพยาบาลรู้จักการสมาคมกับบุคคลต่างสาขาวิชา อาชีพ มากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา

สวัสดิ์ เรืองศรี (2526) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาของวิทยาลัยครูภาคตะวันตก พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา มีทัศนคติความคาดหวังอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมากในเรื่องกำหนดให้นักศึกษาเช่าใหม่อยู่ประจำในหอพักของวิทยาลัยทุกคน

ศรีรัตน์ จัทรสมวงศ์ (2530) ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน พ.ศ. 2540 โดยใช้เทคนิค EFR และ EDFR กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้รู้ 2 กลุ่ม จำนวน 34 คน จำแนกเป็นผู้รู้กลุ่มผู้บริหารและนักวิชาการของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 8 คน และผู้รู้กลุ่มปฏิบัติการของหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 26 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การลงทุนและการบริหารกิจการหอพักนิสิต จะดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยในลักษณะหอพักแยกเพศหญิงชายที่นิสิตทุกระดับจะมีสิทธิเช่าพักและนิสิตมีแนวโน้มต้องการเช่าพักในหอพักนิสิตมากขึ้น การคัดเลือกนิสิตเช่าพักในหอพักจึงยังต้องมีต่อไป ทั้ง ๆ ที่หอพักนิสิตจะมีมากขึ้น และจะมีการเก็บค่าหอพักในอัตราที่สามารถเลี้ยงตัวได้ ในส่วนของงบดำเนินการ การบริการและสวัสดิการต่างๆ ในหอพักนิสิตจึงมีแนวโน้มดีขึ้น การบริหารหอพักนิสิตจะมีการขอความร่วมมือและประสานงานกับคณะต่างๆ มากขึ้น อนาคตหรือผู้ช่วยอนาคตหอพักนิสิต ก็มีแนวโน้มที่จะเป็นอาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้รับการแต่งตั้ง ในอนาคตหอพักนิสิตมีแนวโน้มที่จะได้รับการจัดให้เป็นแหล่งที่เพิ่มโอกาส และประสบการณ์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีแนวโน้มการจัดกิจกรรมในหอพักที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรและความรู้ในส่วนที่ไม่ได้เรียนปกติ อันจะช่วยพัฒนานิสิตหอพักในอนาคตให้มีคุณลักษณะของผู้นำและผู้ตามที่ดี แต่ความสัมพันธ์ของนิสิตหอพักจะมีแนวโน้มลดน้อยลง นอกจากนี้สัดส่วนระหว่างจำนวนนิสิตที่สมัครเช่าพักในหอพักนิสิต กับจำนวนนิสิตที่หอพักสามารถรับได้ มีค่าแนวโน้มเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง 2.0-2.5 เท่า และมีแนวโน้มว่าจำนวนนิสิตใหม่ระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาจะมีเพิ่มขึ้น โดยจะมีจำนวนร้อยละของนิสิตใหม่ระดับปริญญาตรีที่พักหอพัก บ้านเช่าเพิ่มมากขึ้นด้วย

นิภา พุทธสุวรรณ (2530) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหอพักของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ในทัศนะของผู้บริหารและนิสิตนักศึกษาหอพัก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและนิสิตนักศึกษาหอพัก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาลัยบางเขน และนิสิตนักศึกษาหอพัก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมหอพักมหาวิทยาลัยของตนด้านกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านสวัสดิการ และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนผู้บริหารจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีทัศนะว่าสภาพแวดล้อมหอพักมหาวิทยาลัยของตน ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ด้านสวัสดิการ มีอยู่ในเกณฑ์มาก

ประภากร สุวรรณธาดา (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการที่พักอาศัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัย มีสาระสำคัญคือ นักศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่โดยไม่ได้รับสิทธิ์ รองลงไปพักอาศัยในที่พักอาศัยให้เช่าของเอกชน ซึ่งมีค่าเช่าสูงกว่าหอพักของมหาวิทยาลัยมาก ซึ่งปัญหาของนักศึกษาที่พักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัย เรื่องตามลำดับความสำคัญคือ 1. ความปลอดภัยในทรัพย์สิน 2. เสี่ยงรบกวน 3. ห้องน้ำ, ห้องส้วม

ด้านความพึงพอใจ นักศึกษาที่พักอาศัยในหอพักของมหาวิทยาลัย มีความพึงพอใจมากในเรื่องที่ตั้ง เพราะมีความสะดวกในการเดินทาง นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าเป็นที่มหาวิทยาลัยดูแลเอาใจใส่ค่อนข้างน้อย แต่นักศึกษาไม่ค่อยมีการช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนกลาง และมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของหอพักค่อนข้างน้อย ส่วนนักศึกษาที่พักอาศัยในที่พักอื่นๆ ที่ไม่ใช่หอพักของมหาวิทยาลัยนั้น พบว่าปัญหาความสะดวกในการเดินทาง เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกที่พักอาศัยของนักศึกษา เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ 1. ความปลอดภัย 2. ราคาค่าใช้จ่าย 3. ความสะดวกสบายในการพักอาศัย และนักศึกษาเห็นว่าหอพักของมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมในการพักอาศัยในขณะศึกษามากกว่าที่พักอาศัยที่ดำเนินการโดยเอกชนต่างๆ และยังพบว่าหอพักของมหาวิทยาลัยมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา และนักศึกษามีความพึงพอใจ ในการบริหารงานของมหาวิทยาลัยในเรื่องที่พักอาศัยของนักศึกษาในระดับต่ำ

สำหรับความต้องการของนักศึกษาในการแก้ปัญหาเรื่องที่พักอาศัยของนักศึกษาเรื่องตามความสำคัญ คือ 1. สร้างหอพักให้เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา 2. ลดความ

แอ็ดของห้องพัก โดยจัดให้นักศึกษาเข้าอยู่ตามความเหมาะสมกับขนาด และอุปกรณ์ในห้องพัก 3. เพิ่มการดูแลความปลอดภัยของนักศึกษา รวมทั้งทรัพย์สินของนักศึกษา

นิมิต โออุไร (2538) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาที่พักอาศัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ในแขวงหัวหมาก ผลการวิจัย พบว่า ที่พักอาศัยของนักศึกษาจำนวน 336 หลัง กระจายอยู่ริมถนนในซอยต่างๆ บริเวณด้านหน้าและด้านหลังมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยด้านหน้ามหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ได้ดัดแปลงมาจากอาคารพาณิชย์ ห้องพักในที่พักอาศัยประเภทหอพัก ส่วนใหญ่มีขนาดต่ำกว่า 9 ตารางเมตร ร้อยละ 80 ของที่พักอาศัยทั้งหมด ไม่มีทางหนีไฟ และร้อยละ 60 มีลูกกรงเหล็กทั้งแบบติดตายและเปิด-ปิดได้ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า ประมาณร้อยละ 40 มีบริการน้ำดื่มและโทรทัศน์ แต่เพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่มีบริการยาปฐมพยาบาล นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาเกือบทั้งหมดต้องประสบกับปัญหาเสียงรบกวน โดยมีสาเหตุจากเพื่อนห้องใกล้เคียงมากที่สุด นักศึกษา 3 ใน 4 ต้องประสบกับปัญหากลิ่นรบกวน โดยมีสาเหตุจากขยะมูลฝอยมากที่สุด และนักศึกษามีความต้องการให้มีการปรับปรุงการบริการตามลำดับดังนี้ คือ ราคาบริการโทรศัพท์ หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ การรักษาความสะอาด ตามลำดับ

กมลเศ อิมโอชา (2538) ทำการวิจัยเชิงประเมินหอพักศึกษิตินิเวศน์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามวัตถุประสงค์นโยบายการจัดตั้งหอพักในด้านการบริหารงาน และการดำเนินงานของหอพักศึกษิตินิเวศน์ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ในหอพักที่เอื้ออำนวยให้นิสิตเกิดการพัฒนาทางวิชาการ เสริมสร้างบรรยากาศทางการศึกษา และการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการบริหารงานหอพักมีการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการจำนวน 2 ชุด คือคณะกรรมการนโยบายและคณะกรรมการบริหารหอพัก มีผู้จัดการเป็นผู้รับผิดชอบ ในฝ่ายจัดการวิเคราะห์ตามหลักการบริหารพบว่า ควรมีการปรับปรุงในด้านการวางแผนของคณะกรรมการฝ่ายนโยบาย การจัดแบ่งหน้าที่ และการประสานงานในฝ่ายส่งเสริมและพัฒนา และฝ่ายจัดการ ส่วนการจัดบุคลากร การสั่งการ การรายงาน และงบประมาณนั้นเป็นไปตามหลักการบริหารในด้านการดำเนินงาน หอพักสามารถดำเนินงานในลักษณะธุรกิจการให้บริการที่มีได้แสวงหากำไร สามารถเลี้ยงตัวเองได้ คู่มีค่ากับการลงทุน แต่ยังคงขาดความรวดเร็วเหมือนธุรกิจเอกชนสามารถคืนเงินทุนตามแผนที่วางไว้ และมีแนวโน้มว่าสามารถใช้คืนเงินทุนได้หมดตามระยะเวลาที่กำหนด นิสิตทุกคนมีสิทธิในการเข้าพักอาศัยโดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา เป็นการเข้าพักใน

ระบบหมุนเวียนต่อปี แต่หอพักยังขาดบรรยากาศที่จะกระตุ้นเร้าต่อการเป็นหอพักเพื่อการเรียนรู้ ตามปรัชญาของหอพักศึกษิตินิเวศน์อย่างเต็มที่ ในด้านการใช้ชีวิตของนิสิตในหอพัก พบว่า นิสิตอยู่รวมกันในห้องแบบคละกัน คือหลากหลายคณะสาขาวิชา และระดับการศึกษา มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านการดำเนินชีวิต และด้านวิชาการ แต่อยู่ในลักษณะกลุ่มเล็กๆ กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยยังมีน้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษา

สะอาด โสมะบุตร (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจแนวบทบาทนักศึกษาตาม การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมรับรู้แนวบทบาทด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นแนวบทบาทนักกรณรงค์ทางการเมืองและแนวบทบาทที่ทำพอเป็นพิธี ซึ่งรับรู้อยู่ในระดับต่ำ แต่เมื่อพิจารณาแนวบทบาทโดยละเอียดในแต่ละด้าน แล้วพบว่า แนวบทบาทในการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มที่จะมีพฤติกรรมรับรู้อยู่ในระดับสูง ในเรื่องของความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันการศึกษา เช่น การรับน้องใหม่ การไหว้ครู อันดับรองลงมาจะเป็นการรับรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อชื่อเสียงของสถาบัน การศึกษาด้วยความเต็มใจ และเรื่องเมื่อท่านเข้าสู่สถาบันการศึกษาสิ่งแรกที่ท่านทำคือการเข้ากลุ่มเพื่อน ส่วนในแนวบทบาทในการพัฒนาสังคม พบว่า มีพฤติกรรมรับรู้ในระดับสูงในเรื่อง ท่านภูมิใจและเต็มใจในการปฏิบัติงานพยาบาลแก่สังคม

นันทวรรณ เกาจีน (2530) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการการบริการด้านกิจการ นักศึกษาของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ และวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทั้ง 2 วิทยาลัย มีความต้องการการบริการด้านกิจการ นักศึกษาในทุกด้าน อันได้แก่ บริการปฐมนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีการเรียน การประเมินผล และวิธีปฏิบัติตนในวิทยาลัย ต้องการรู้จักอาจารย์และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการให้คำปรึกษา เกี่ยวกับวิธีการเรียนและปรับตัวที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น บริการด้านกิจกรรมนักศึกษาที่ต้องการคือ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิชาชีพ บริการด้านทุนการศึกษา บริการด้านหอพักนักศึกษาที่ต้องการเครื่องบันเทิง อุปกรณ์กีฬาและสถานที่สำหรับดูหนังสือ บริการด้านสุขภาพอนามัยเมื่อเจ็บป่วย บริการด้านอาหารที่ถูกต้องลักษณะ

เดือนใจ แวงงาม (2535) ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาที่เหมาะสมสำหรับวิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ โดยศึกษาโครงสร้าง แนวคิด หลักการทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ปรัชญาของกิจการนักศึกษา มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษามีการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้มีความใฝ่รู้ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. นโยบายของกิจการนักศึกษา มุ่งส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล ส่งเสริมคุณภาพชีวิตในสถาบันและสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในด้านสุขภาพแก่ประชาชนได้
3. วัตถุประสงค์ของกิจการนักศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ แก่นักศึกษาพยาบาลให้ดำเนินชีวิตในสถาบันได้อย่างมีความสุข สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ มีพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ทักษะวิชาชีพ
4. ขอบข่ายของงานบริหารกิจการนักศึกษา ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน คือ ด้านสวัสดิการ ด้านควบคุม ด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร และด้านสอนซ่อมเสริม
5. กระบวนการบริหารกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมมี 7 ขั้นตอนคือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การวินิจฉัยสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และการบริหารงบประมาณ แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดการพัฒนากิจกรรมที่มีคุณภาพตามหลักวิชาการบริหารกิจการนักศึกษา

ศิริรัตน์ จันทร์แสงรัตน์ (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กิจการนักศึกษา และสภาพแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยแบ่งคุณภาพชีวิตของนักศึกษาเป็น 6 หมวด คือ หมวดสุขภาพ หมวดหน้าที่ หมวดชีวิตประจำวัน หมวดสังคมและเศรษฐกิจ หมวดจิตใจและวิญญาณ หมวดครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ทักษะติดต่อวิชาชีพ งานหอพัก งานวินัยและพัฒนาการศึกษา งานกิจการนักศึกษา สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษา สภาพทางกายภาพของวิทยาลัยพยาบาล การเป็นผู้นำในกิจกรรมในฐานะกรรมการ และจำนวนนักศึกษาในห้องเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของนักศึกษาพยาบาล และตัวแปรที่ร่วมพยากรณ์คุณภาพชีวิตโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญคือทักษะติดต่อวิชาชีพ สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์และนักศึกษา สภาพครอบครัว งานหอพัก ชั้นปีที่ศึกษา จำนวนนักศึกษาในวิทยาลัย และการเป็นผู้นำในกิจกรรมในฐานะกรรมการ

งานวิจัยต่างประเทศ

Marcellino, Irma Gale (1993) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักเรียนต่อสิ่งแวดล้อมในหอพักกับระดับสติปัญญา เพศ และชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นปีที่ 1 มีความเข้าใจถึงสิ่งแวดล้อมในหอพักว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับมากกว่า เป็นระเบียบและรวมกันมากกว่าสมาชิกในชั้นที่สูงขึ้น นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงและต่ำเข้าใจว่าสิ่งแวดล้อมในหอพักมีส่วนเกี่ยวข้องกับและสนับสนุนทางด้านอารมณ์น้อย

Wille, Sara B. (1993) ได้ทำการวิจัยเรื่องความปลอดภัยในหอพักตามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองใน 2 มหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองเห็นว่าความปลอดภัยส่วนบุคคลเป็นความรับผิดชอบอย่างสูงของสถานศึกษา มีความเข้าใจที่แตกต่างระหว่างมหาวิทยาลัยและผู้ปกครองต่อความปลอดภัยของนักเรียน ผู้ปกครองเห็นว่ามหาวิทยาลัยต้องมีความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของนักเรียนให้มากกว่านี้แต่มหาวิทยาลัยเห็นว่ามีความพอเพียงแล้ว ถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่ใช้บริการรักษาความปลอดภัย แต่พวกเขาต้องการให้เพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัย

Hetzel, Robert John (1994) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของหอพักที่ปรับปรุงใหม่ต่อการรับรู้ของนักเรียนในด้าน บรรยากาศทางสังคม และสิ่งแวดล้อมในการอยู่อาศัย ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นปีที่ 1 และ 2 ที่อาศัยในหอพักที่ไม่ได้ปรับปรุง ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมในหอพักและการสนับสนุนทางอารมณ์มากกว่านักเรียนที่อาศัยในหอพักที่ได้รับการปรับปรุง
2. นักเรียนชั้นปีที่ 2 ที่อาศัยในหอพักใหม่และหอพักเก่าให้ความสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อมของพวกเขาในระดับสูงในด้าน ความเป็นอิสระมากกว่านักศึกษาปีที่ 1
3. นักศึกษาปีที่ 1 ที่อาศัยในหอพักเท่ากับนักศึกษาปีที่ 2 ที่อาศัยในหอพักใหม่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงใหม่ในระดับสูงมากกว่าความซ้ำซาก

Fink, Jeri (1994) ได้ศึกษาผลกระทบทางด้านจิตใจและความสัมพันธ์กับครอบครัวของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เลือกอาศัยอยู่ในหอพักขณะที่เรียนอยู่ในวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับพ่อแม่แน่นแฟ้นที่จะเลือกอาศัยในวิทยาลัยในขณะที่นักศึกษาที่ไม่มีความผูกพันกับพ่อแม่แน่นแฟ้นที่จะเลือกอาศัยที่บ้าน

การวิจัยอนาคต (Future Research)

ความหมายของการวิจัยอนาคต

เทียนฉาย ก็ระนันท์ (2525:2) ได้ให้ความหมายของการวิจัยอนาคตไว้ว่า เป็นการศึกษาศึกษาเพื่อที่มองถึงเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่น่าจะเป็นไปในอนาคต (ระยะยาวหรือระยะสั้นก็ตาม) รวมทั้งปฏิสัมพันธ์และผลกระทบในระหว่างเหตุการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าจะพึงเกิดขึ้นนั้นด้วย

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2529:24) ได้ให้ความหมายของการวิจัยอนาคตว่าหมายถึง วิธีศึกษาอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับทางเลือกอนาคตต่าง ๆ ที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรหรือกลุ่มสังคมใดกลุ่มหนึ่ง

จุดมุ่งหมายของการวิจัยอนาคต

คำว่าอนาคต หมายถึง ระยะเวลาที่ยังมาไม่ถึง ดังนั้นอนาคตหรือโลกอนาคตยังไม่ปรากฏอยู่ให้เราเห็น จึงไม่สามารถศึกษาได้ ดังนั้นเมื่อเราศึกษาอนาคตสิ่งที่เรากำลังทำอยู่จริง ๆ ก็คือ เรากำลังศึกษาแนวความคิดว่าโลกจะเป็นอย่างไรในอนาคต แนวความคิดที่พัฒนาจากความเข้าใจเกี่ยวกับโลกว่ามันจะเป็นอย่างไรในอดีต และเราเชื่อว่ามันกำลังจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การศึกษาอนาคตมีความเป็นระบบและซับซ้อน เพราะเป็นการแสวงหาทางเลือกที่จะเป็นไปได้ในอนาคต มากกว่าที่จะเป็นการทำนายว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นการพยายามจะเชื่อมโยงความรู้ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตเข้าด้วยกัน (นาตยา บิสันธานนท์, 2526) จุมพล พูลภัทรชีวิน (2529:24) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการทำวิจัยอนาคตไว้ว่าเพื่อที่จะ

1. บรรยายอนาคตรูปแบบต่าง ๆ (Alternative Futures) ที่จะเป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของกลุ่มประชากรที่ศึกษา
2. ประเมินสถานการณ์ในปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้ต่าง ๆ ที่เรามีอยู่เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้แต่ละทาง
3. บ่งชี้ผลกระทบและผลต่อเนื่องที่เป็นไปได้ต่าง ๆ ของแต่ละอนาคต
4. ให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้
5. เข้าใจเบื้องหลังของกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

Amare (1974 : 290 อ้างถึงในนาคยา ปิรันธนานนท์, 2526 : 67-68) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาอนาคตไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับมโนภาพและเป้าหมายของอนาคต
2. เพื่อจัดเตรียมเครื่องมือเพื่อจะใช้ในการสำรวจ และเป็นเครื่องนำทางสิ่งที่มีมนุษย์จะกระทำ
3. เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการวางแผนสังคม

ระยะเวลาของการศึกษาอนาคต

Cornish (อ้างถึงในนาคยา ปิรันธนานนท์, 2526 : 59-60) ให้ข้อสังเกตว่านักอนาคตศาสตร์ตะวันตกคิดว่าปัญหาปัจจุบันเป็นผลผลิตมาจากอดีต และเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามกาลเวลาที่ผ่านพ้นมา ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากาลเวลาในปัจจุบันก็ยังเข้ามาเกี่ยวข้องกับอนาคต นักอนาคตศาสตร์จึงมักให้ความสนใจในช่วงเวลาจาก 5 ถึง 50 ปีข้างหน้า เพราะอนาคตระยะใกล้โดยเฉพาะที่น้อยกว่า 5 ปี มักเป็นอนาคตที่คนส่วนใหญ่ในปัจจุบันต้องเกี่ยวข้องอยู่แล้ว นอกจากนั้นเรายังไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงอะไรได้มากนักโดยเฉพาะในสิ่งที่เราต้องเกี่ยวข้องด้วยในอนาคตอันใกล้ ทำให้เราไม่มีเวลาพอที่จะตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งสำคัญต่างๆ ได้ ระยะเวลา 50 ปีเป็นต้นไปก็มักถูกละเลย เพราะการเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่ที่จะเกิดขึ้นได้อีกครั้งศตวรรษข้างหน้านั้นค่อนข้างยากที่เราจะตัดสินใจได้ในวันนี้ เราจึงไม่สามารถวางแผนอนาคตในอีก 50 ปีข้างหน้าได้เพราะยังมีเหตุการณ์และปัจจัยหลายอย่างที่เราไม่ทราบ และไม่อาจทำนายได้อยู่มากที่อาจมีอิทธิพลต่อสิ่งที่เราพยายามจะทำ (นาคยา ปิรันธนานนท์, 2526 : 60-61)

Joseph (1974 : 178 อ้างถึงในนาคยา ปิรันธนานนท์, 2526 : 61) ได้แบ่งระยะเวลาของอนาคตออกเป็น 5 ระยะด้วยกัน คือ

1. ปัจจุบัน ตั้งแต่ปัจจุบันไปจนถึงปีหน้า
2. อนาคตระยะใกล้ ตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปี
3. อนาคตระยะกลาง ตั้งแต่ 5 ถึง 20 ปี
4. อนาคตระยะยาว ตั้งแต่ 20 ถึง 50 ปี
5. อนาคตระยะไกล ตั้งแต่ 50 ปี หรือมากกว่านั้นขึ้นไป

นอกจากนี้ Joseph ยังได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญ 2 ประเด็นที่มีผลต่อแนวความคิดของนักอนาคตศาสตร์ คือ

1. โลกที่เราจะมีชีวิตอยู่ในอีก 5 ถึง 20 ปีข้างหน้า สามารถสร้างขึ้นได้จากการตัดสินใจตั้งแต่ปัจจุบันนี้ การตัดสินใจในปัจจุบันจะไม่ทำให้โลกในอีก 5 ปีข้างหน้ามีการเปลี่ยนแปลงไปมากนัก แต่มันอาจเปลี่ยนแปลงโลกที่เราจะไปมีชีวิตอยู่ในอีก 5 ถึง 10 ปีข้างหน้าได้นับจากปัจจุบันนี้ ข้อเท็จจริงนี้เป็นผลมาจากช่องว่างของเวลาระหว่างการตัดสินใจและผลกระทบในขั้นสุดท้าย

2. หลายสิ่งหลายอย่างสามารถทำได้ภายใน 20 ปี ตัวอย่างเช่น การเริ่มใช้ระเบิดนิวเคลียร์ให้เวลาหลังจากที่ได้ตัดสินใจแล้วเพียง 4 ปี และการที่มนุษย์เดินทางไปเหยียบดวงจันทร์ก็ใช้เวลาเพียง 8 ปีเท่านั้น

จะเห็นว่าการศึกษาเรื่องอนาคตนั้น นักอนาคตศาสตร์เน้นที่จะปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจที่เพิ่งเริ่มทำในขณะนี้ การตัดสินใจในปัจจุบันเป็นการสร้างโลกในอนาคต

วิธีการทำนายอนาคต

วิธีการทำนายอนาคตมีหลายวิธี (นาตยา ปีลันธานนท์, 2526:135-151; พรชูลี อาชวอำรุง, 2537: 78-79; เทียนฉาย กิระนันท์, 2525 : 17-31) สรุปได้ดังนี้

1. Trend Extrapolation เป็นการศึกษาอนาคตจากแนวโน้มโดยการตรวจสอบอดีตที่เพิ่งผ่านมา ซึ่งอาจให้ร่องรอยที่จะศึกษาปัจจุบัน แล้วนำไปสู่สิ่งที่เราค้นหาในอนาคตได้ แนวโน้มจะเห็นได้ชัดขึ้นเมื่อนำมาแสดงในรูปของกราฟ สามารถมองเห็นจริงได้โดยไม่ต้องใช้เครื่องวัด วิธีการนี้นิยมใช้ในทางสังคมศาสตร์

2. Delphi Technique เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังเรื่องอนาคตจากบุคคลที่เราเห็นว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง การใช้เทคนิคเดลฟายในการศึกษาทำให้เราเป็นอิสระที่จะสร้างอนาคตใหม่ ๆ ขึ้นได้ โดยไม่ต้องติดขัดอยู่ว่า แนวโน้มที่เป็นมาในอดีตและปัจจุบันจะเป็นสิ่งที่สร้างอนาคตเสมอไป เทคนิคเดลฟายได้นำไปใช้กันอย่างกว้างขวางในการพยากรณ์ด้านเทคโนโลยีการศึกษาและสาขาวิชาอื่น ผลที่ได้จากการใช้เทคนิคเดลฟายช่วยให้ง่ายต่อการตัดสินใจมากขึ้น เพราะสามารถนำไปทดแทนการตัดสินใจทางเลือกอื่น ๆ ได้

3. Matrix Forecasting หรือ Cross-Impact Matrix เป็นเทคนิคที่แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มหรือเหตุการณ์ต่างๆ อาจจะมีผลกระทบต่อกันและกันได้อย่างไร เป็นการแยกแยะอนาคตที่มีความซับซ้อนเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ โดยแต่ละองค์ประกอบมีอิสระจากกัน และให้องค์ประกอบแต่ละอย่างหรือทางเลือกอนาคตแต่ละอย่าง มีการเปรียบเทียบกับและกันในลักษณะต่างๆ กัน และเป็น การช่วยให้เราให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันระหว่าง 2 เหตุการณ์หรือ 2 สิ่ง

4. Futures Wheel เป็นเทคนิคการประเมินความคงที่ภายในของการพยากรณ์แนวโน้ม โดยเริ่มปัญหาที่ศูนย์กลางแล้วจากปัญหานี้จะนำไปให้เกิดสิ่งต่าง ๆ เชื่อมโยงออกไป

5. Simulation Technique เป็นการสร้างอนาคตจำลองหรือแบบจำลอง โดยเลียนแบบระบบของเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ต้องการมุ่งประเด็นศึกษาโดยเฉพาะ และใช้พยากรณ์ความเป็นไปได้ของอนาคต เทคนิคนี้โดยปกติมักใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามาประกอบ

6. Scenario Technique เป็นการเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับอนาคต เป็นแนวทางในการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ และกระบวนการสร้าง scenario จะทำให้ผู้เขียนหรือผู้อ่านได้แนวทางในการตรวจสอบอนาคต และการตัดสินใจในแนวทางต่าง ๆ

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงเลือกใช้วิธี Delphi Technique เนื่องจากสามารถคาดการณ์อนาคตได้โดยไม่ต้องยึดติดกับอดีต เหมือนกับวิธี Trend Extrapolation หรือไม่ใช่เป็นการสร้างแบบจำลองอนาคตเหมือนกับวิธี Simulation Technique และ Scenario Technique แต่เป็นการคาดหวังเรื่องอนาคตที่จะเกิดขึ้นอย่างอิสระโดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยแบบเดลฟาย

ประวัติความเป็นมาของการวิจัยแบบเดลฟาย

เดลฟาย (Delphi) เป็นชื่อของสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ในสมัยกรีกโบราณ และเป็นที่อยู่ของเทพพยากรณ์ ซึ่งมีความสามารถในการทำนายอนาคตหรือเหตุการณ์สำคัญๆ ได้

การใช้เทคนิคเดลฟายเป็นครั้งแรกได้ถูกบันทึกโดย Quade (1967 อ้างถึงใน กรรณิกา เจริญเทียนชัย, 2529) ว่า ได้มีการทดลองใช้กระบวนการของเทคนิคเดลฟายเป็นครั้งแรกประมาณปี ค.ศ. 1948 โดยการใช้แบบฟอร์มของการแข่งม้ามาทำการศึกษาเพื่อปรับปรุงการทำนายผลของการแข่งม้า อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัยโดยใช้ข้อมูลจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่ต้องการวิจัย ได้ถูกพัฒนาขึ้นใน ค.ศ. 1950 ที่บริษัท แรนด์ (Rand Corporation) ในรัฐแคลิฟอร์เนีย

ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยที่บริษัทนี้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการค้าอาวุธสงคราม ได้มีการใช้เทคนิคเดลฟายเป็นครั้งแรกซึ่งนับว่ามีความสำคัญโดยในปี ค.ศ. 1953 Olaf Helmer และ Norman C. Dalkey ซึ่งเป็นนักวิจัยของบริษัทนี้ ได้ใช้เทคนิคนี้ในการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน เกี่ยวกับสงครามปรมาณู โดยมีจุดมุ่งหมายที่ใช้เพื่อเป็นวิธีการสำหรับการแสวงหาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอย่างมีระบบ อย่างไรก็ตามเทคนิคนี้ได้ถูกปกปิดเป็นความลับมาตลอด เนื่องจากเป็นเทคนิคที่กองทัพอากาศออเมริกาใช้ศึกษาวิจัยสิ่งต่างๆ และได้รับการเปิดเผยเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1963 โดยทั้งสองได้เขียนบทความเรื่อง An Experimental Application of the Delphi Method to the Use of Experts ตีพิมพ์ในวารสาร Management Science ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือน เมษายน ค.ศ. 1963 อันเป็นการเผยแพร่เทคนิคเดลฟายออกไปอย่างกว้างขวาง (ประยูร ศรีประสาธน์ 2523:50) ต่อมา Dalkey และคณะได้ค้นคว้าข้อดีและข้อเสียของเทคนิคเดลฟายรวมทั้งได้พัฒนาและปรับปรุงให้สามารถนำมาใช้ได้จริงๆ ในปี ค.ศ. 1964 Gordon and Helmer (1964) ได้พิมพ์เผยแพร่รายงานการใช้เทคนิคเดลฟายสำหรับการพยากรณ์ระยะยาวด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต่อมาเทคนิคเดลฟายได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วทั่วโลก ได้มีการนำเทคนิคนี้ไปใช้กันอย่างกว้างขวางในสาขาต่างๆ เช่น เทคโนโลยีการศึกษา ประชากรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ด้านอวกาศและอาวุธ การป้องกันประเทศ ทางธุรกิจและรัฐศาสตร์ ผลที่ได้จากการใช้เทคนิคเดลฟายช่วยให้ง่ายต่อการตัดสินใจมากขึ้น เพราะสามารถนำไปทดแทนการตัดสินใจทางเลือกอื่นๆ ได้ การรวบรวมความคิดเห็นอาจใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ก็ได้ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากที่ต่างๆ ทั่วโลก แล้วเก็บข้อมูลไว้ด้วยคอมพิวเตอร์ จากนั้นจึงนำผลการหยั่งเสียงมาแจกแจงความถี่ซึ่งใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยเช่นกัน (เทียนฉาย กิรินันท์ 2527: 288; นาดยา ปิสังนันท์ 2526 : 141) จะเห็นได้ว่าการประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟายได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ในปี ค.ศ. 1972 ได้มีการวิจัยที่ใช้เทคนิคเดลฟายประมาณ 1,000 เรื่อง งานวิจัยดังกล่าวนี้มีจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการโดยการตอบแบบสอบถามแตกต่างกันไป ตั้งแต่การใช้คนไม่กี่คนในแผนกเล็ก ๆ ไปจนถึงการใช้ผู้เชี่ยวชาญถึง 4,000 คน ซึ่งจัดทำให้ประเทศญี่ปุ่น สำหรับในประเทศไทยนี้การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร

ความหมายของเทคนิคเดลฟาย

ประยูร ศรีประสาธน์ (2523 : 51) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายคือ ขบวนการที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคน เกี่ยวกับความเป็นไปในอนาคตใน

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเวลา ปริมาณ และ/หรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็นที่นี้โดยใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม

ชนิษฐา วิทยาอนุมาส (2530 : 25) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นวิธีการรวบรวมคำตอบหรือความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะเป็นไปได้ในอนาคตโดยมุ่งลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2532 : 260) กล่าวว่า เดลฟายเป็นเทคนิคการวิจัยและการคาดการณ์อนาคต นอกจากนี้ยังเป็นเทคนิคการสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้รับข่าวสาร และแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญระหว่างกันโดยไม่มี การเผชิญหน้ากันโดยตรง เช่นเดียวกับการระดมสมอง (Brain Storming) หรือการประชุมกลุ่มแบบอื่น ๆ

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2537: 131) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เทคนิคเดลฟายคือเทคนิคที่สกัดความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นเอกฉันท์เพื่อการตัดสินใจ เทคนิคเดลฟายเป็นการจัดกระทำเป็นกลุ่มโดยให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากการพิจารณาคำตอบเป็นข้อๆ เทคนิคเดลฟายช่วยให้ผู้ตอบได้ทบทวนคำตอบของตน และอาจแก้ไขคำตอบของตนหลังจากที่ได้ข้อมูลย้อนกลับ

Alex J. Ducanis (1970 อ้างถึงในชนิษฐา วิทยาอนุมาส, 2530: 25) ให้ความหมายเทคนิคเดลฟายไว้ว่าเป็นการทำนายเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคต เทคนิคนี้หมายถึงที่จะลดผลกระทบหรืออิทธิพลจากบุคคลอื่นในกรณีที่ต้องการมีการเผชิญหน้ากัน ขณะเดียวกันก็เป็น การลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยกันด้วย

Robert C. Judd (1970 อ้างถึงในชนิษฐา วิทยาอนุมาส, 2530: 25) กล่าวถึงการวิจัยแบบเดลฟายว่า เมื่อใดก็ตามที่ต้องการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือเมื่อใดก็ตามที่เห็นว่าการสอดคล้องต่อเนื่องกันระหว่างเป้าหมาย (Goal) และวัตถุประสงค์ (Objective) เป็นสิ่งที่สำคัญแล้ว เมื่อนั้นควรให้เทคนิคเดลฟาย และในด้านการศึกษานั้น เทคนิคเดลฟายยังอาจใช้ประโยชน์ในการหาค่านิยมที่สอดคล้องต้องกันในการประเมินผลสิ่งใด ๆ

Rasp Jr. (1973 : 29 อ้างถึงในประยูร ศรีประสาธน์, 2523 : 48) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวม การพิจารณาตัดสินที่มุ่งเพื่อระงุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิม ที่จำต้องขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติที่ประชุม

Linstone and Turoff (1975:3) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่าเป็นวิธีการวางโครงสร้างกระบวนการติดต่อสื่อสารของกลุ่ม เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพโดยใช้กลุ่มบุคคลเพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อน

สรุปได้ว่าการวิจัยแบบเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยในอนาคตที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะเป็นไปได้ในอนาคต โดยมุ่งลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้รับข้อมูลและแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญระหว่างกันโดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรง เทคนิคจะช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญที่ตอบได้ทบทวนคำตอบของตน และอาจแก้ไขคำตอบของตนหลังจากที่ได้ข้อมูลย้อนกลับ

ลักษณะของเทคนิคเดลฟาย

1. ความเป็นนิรนาม (Anonymity) หมายถึง การที่ผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มจะไม่ทราบว่ามีใครบ้างที่เข้าร่วมเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ไม่ทราบว่าผู้อื่นมีความเห็นอย่างไรในประเด็นที่ศึกษา เป็นการป้องกันการเกิดปรากฏการณ์ทางจิตวิทยาที่เรียกว่า Band Wagon Effect ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่การแสดงความคิดเห็นถูกครอบงำหรือทำให้คล้อยตามความคิดเห็นจากผู้ที่มีบุคลิกภาพหรือวิธีการแสดงออกที่เหนือกว่า ดังนั้นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้น้ำหนักของความสำคัญเท่าเทียมกัน และการแสดงออกเป็นอิสระจากผู้อื่น

2. การถามย้ำคำตอบที่ควบคุมปฏิกิริยาย้อนกลับ (Iteration with Controlled Feedback) เทคนิคเดลฟายจะประกอบด้วยคำถามย้ำด้วยแบบถาม ซึ่งมีใช่เป็นเพียงแบบถามธรรมดา แต่จะใช้ข้อมูลซึ่งควบคุมปฏิกิริยาย้อนกลับของผู้ตอบได้ การถามย้ำด้วยแบบถามเดิมต่อเนื่องกันเป็นรอบ มีข้อดีคือ จะทำให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถทบทวน กลับกรองคำตอบอย่างละเอียดรอบคอบทุกขั้นตอนและมีโอกาสแก้ไขคำตอบ เพื่อให้สนับสนุนหรือขัดแย้งกับความสอดคล้อง

ของกรุปได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ปฏิกิริยาย้อนกลับจากกรุป จะสามารถชักจูงให้ผู้ตอบกลับมาพิจารณา คำตอบที่ตอบไปแล้วใหม่ ทำให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องหรือสิ่งที่มองข้ามไปในการพิจารณาคั้ง ก่อนได้

3. การพิจารณาปฏิกิริยาสนองตอบในเชิงสถิติ (Statistical Group Response) ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมในการวิจัยจะต้องตอบแบบถามตามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ครบทุกขั้นตอน คำถามแต่ละข้อในแบบถามจะให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นออกมาในรูปของมาตราประเมินค่าแบบสเกลของ ลิคเคอร์ท (Likert Type Scale) ซึ่งจะทำให้สามารถหาค่ามัธยฐานและฐานนิยมออกมาเพื่อนำไปแสดงต่อผู้ตอบในรอบถัดไปว่าคำตอบของตนนั้นมีความหมายสอดคล้องกับความเห็นของกลุ่ม มากน้อยเพียงไร โดยพิจารณาความแตกต่างของตำแหน่งในคำตอบต่อค่ามัธยฐานและฐานนิยม ในแต่ละข้อการใช้วิธีการทางสถิติเข้าช่วยในการจัดกระทำกับคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จะช่วยลดการกระจายของคำตอบของกลุ่ม และยังเป็นที่ยืนยันว่าความคิดเห็นในคำตอบรอบ สุดท้ายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้น เป็นตัวแทนความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มด้วย (Linstone and Turoff 1975:5)

4. การที่มาตราประเมินค่าแบบสเกลของลิเคอร์ท เป็นที่นิยมนำมาใช้ในการจัดน้ำหนัก คำตอบในเทคนิคเดลฟาย เพราะในปี ค.ศ. 1971 Dalkey และ Rourke ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบ การจัดน้ำหนักคำตอบหลายๆ วิธีพบว่า แบบถามประเมินค่าแบบสเกลของลิเคอร์ทมีข้อดีที่สุด คือ ผู้ตอบตอบได้ง่ายถึงแม้แบบถามจะมีจำนวนข้อมาก ก็ไม่ยุ่งยากในการตอบใช้เวลาน้อย การนำมาแปลผลไม่ซับซ้อน

จากคุณลักษณะเฉพาะดังกล่าวทำให้เทคนิคเดลฟายมีความเป็นปรนัยและแม่นยำในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมากกว่าวิธีการจัดประชุมหรือวิธีการอื่นๆ ที่จัดให้กลุ่มบุคคลได้มาปฏิบัติสัมพันธ์กันโดยตรง เพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในปัจจุบัน เทคนิคเดลฟายมักถูกนำมาใช้เมื่อผู้ศึกษาต้องการทราบความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและ/หรือมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เวลาปริมาณ และ/หรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น อีกนัยหนึ่งการวิจัยแบบนี้เป็นการระดมความคิดโดยผู้ที่ให้ข้อคิดไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากัน ดังนั้นจึงป้องกันมิให้ผู้ใดผู้หนึ่งมีอิทธิพลครอบงำการตัดสินใจ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อคิดเห็นสามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อเท็จจริงและเหตุผลอย่างเต็มที่ เทคนิคเดลฟายได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิเคราะห์อนาคต ดังนั้นเทคนิค

เดลฟายจึงถูกนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากเป็นวิธีการที่มีระบบและสามารถสร้างการสื่อสารระหว่างผู้เชี่ยวชาญ และให้ข้อมูลที่สำคัญตรงกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

1. การกำหนดปัญหาที่จะศึกษา

ชินชรา วิทยาอนุมาต (2530:27) สรุปลักษณะของปัญหาที่จะใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัยดังนี้

1. เป็นการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. เป็นการศึกษาความสอดคล้องต่อเนื่องกันระหว่างเป้าหมาย (Goal) และวัตถุประสงค์ (Objective) ของสิ่งต่าง ๆ
3. เป็นการศึกษาค่านิยมที่สอดคล้องกัน
4. เป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
5. เป็นการศึกษาการรับรู้สถานการณ์ปัจจุบัน (Perception of current situation)

Judd (1971 อ้างถึงใน กรรณิกา เจิมเทียนชัย, 2529) ได้กล่าวถึงการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายว่า เมื่อใดก็ตามการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหรือเมื่อใดก็ตามที่เห็นว่าความสอดคล้องต่อเนื่องกันระหว่างเป้าหมาย (Goals) และวัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นสิ่งที่มีความสำคัญแล้ว เมื่อนั้นควรใช้การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย และในด้านการศึกษานั้นเทคนิคเดลฟายยังอาจใช้เป็นประโยชน์ในการหาความสอดคล้องทางด้านค่านิยมและการประเมินผลสิ่งใด ๆ

Linstone และ Turoff (1975) ได้เสนอหลัก 6 ประการโดยพิจารณาข้อดีข้อหนึ่งหรือหลายข้อดังต่อไปนี้ เป็นเครื่องตัดสินใจเลือกใช้เทคนิคเดลฟาย คือ

1. ปัญหาที่ไม่เอื้อต่อการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ต่าง ๆ แก่ไรแต่เอื้อต่อการแก้ไขโดยการพิจารณาเฉพาะบุคคล (Subjective Judgement)
2. ผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาที่กว้างและซับซ้อนนั้นไม่มีระบบสื่อสารระหว่างกันที่ดีพอ และแต่ละท่านมีความชำนาญแตกต่างกัน
3. มีจำนวนผู้เกี่ยวข้องต่อการเข้าใจปัญหามากเกินกว่าที่จะใช้วิธีการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. การจัดประชุมไม่สามารถจัดได้บ่อยเพราะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก

5. การแก้ปัญหาที่คาดว่าจะประสบกับความขัดแย้งในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอย่างรุนแรงจนต้องหลีกเลี่ยงไปใช้การสื่อสารด้วยวิธีอื่นและปกปิดชื่อซึ่งกันและกัน

6. เมื่อต้องการความสมบูรณ์และความเที่ยงตรงของคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญโดยหลีกเลี่ยงการครอบงำทางความคิดจากผู้เชี่ยวชาญที่มีบุคคลิกและการแสดงออกที่เหนือกว่า

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาที่จะศึกษาด้วยเทคนิคเดลฟายควรจะเป็นประเด็นปัญหาอันจะนำไปสู่การวางนโยบายหรือคาดการณ์อนาคต รวมทั้งการกำหนดทางเลือกต่างๆ หรือเป็นประเด็นปัญหาที่มุ่งหาความเห็นสอดคล้องกัน เพื่อแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนทั้งในเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติงานในเชิงคุณลักษณะ ซึ่งไม่อาจได้คำตอบโดยอาศัยการศึกษาด้วยวิธีการเชิงสถิติ

2. การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

เนื่องจากเทคนิคเดลฟาย เป็นการระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยตรง ดังนั้นการเลือกผู้เชี่ยวชาญจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สิ่งที่ต้องคำนึงมีดังต่อไปนี้

2.1 ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากผลของการวิจัยจะมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ การเลือกเพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความเข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาเป็นอย่างดี (Qualified) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยควรที่จะต้องกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญไว้ให้ชัดเจนและเหมาะสม

2.2 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มและประเด็นปัญหาที่ศึกษาเป็นสำคัญ หากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นเอกพันธ์ (Homogeneous Group) อาจจำเป็นต้องใช้เพียง 10-15 คน แต่ถ้ากลุ่มมีความแตกต่างกัน คือมีลักษณะอเนกพันธุ์ (Heterogeneous Group) อาจต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นจำนวนมาก (ชนิตา รัชพลเมือง 2528: 93)

Thomas T. Macmillan (1971 อ้างถึงในเกษม บุญอ่อน, 2522: 27-28) ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยแบบเดลฟาย ในการประชุมประจำปี California Junior Colleges Association เมื่อปี พ.ศ. 2514 ว่าเมื่อมีจำนวนของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน (error) จะมีน้อยมาก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การลดลงของความคลาดเคลื่อนและจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	การลดลงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1 - 5	1.20 - 0.70	0.50
5 - 9	0.70 - 0.58	0.12
9 - 13	0.58 - 0.54	0.04
13 - 17	0.54 - 0.50	0.04
17 - 21	0.50 - 0.48	0.02
21 - 25	0.48 - 0.46	0.02
25 - 29	0.46 - 0.44	0.02

(ที่มา : Thomas T. Macmillan, 1971 อ้างถึงในเกษม บุญอ่อน 2522 : 28)

3. แบบสอบถาม

หัวใจสำคัญของการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายอีกประการหนึ่งคือแบบถาม ซึ่งจำเป็นต้องมีหลายชุดเนื่องจากต้องใช้ความคิดเห็นที่มั่นใจแน่นอนของผู้เชี่ยวชาญ จึงต้องมีการสอบถามซ้ำหลายครั้ง

ในขั้นแรกผู้วิจัยจะต้องกำหนดกรอบ (Frame) ของการวิจัย เนื่องจากประเด็นปัญหาที่ศึกษาเป็นประเด็นเชิงคุณลักษณะซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวาง การกำหนดกรอบของการวิจัยจะทำให้เห็นภาพของการวิจัยได้ชัดเจนขึ้น กรอบของการวิจัยอาจได้มาจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่าน เมื่อได้กรอบของการวิจัย แล้วจึงนำมาสร้างแบบสอบถามรอบแรก ซึ่งจะเป็นคำถามกว้าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของการวิจัย คำถามในรอบแรกนี้มักจะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการวิจัยได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางภายในกรอบที่กำหนด แบบสอบถามรอบแรกจะเลือกใช้วิธีการตอบได้โดยลักษณะสัมภาษณ์หรือส่งทางไปรษณีย์หรือการทำประชุมทางไกล การตอบของผู้เชี่ยวชาญอาจจะประกอบด้วยความคิดเห็น ข้อวิจารณ์ ข้อโต้แย้งโดยผ่านระบบสื่อสารทางเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เช่นระบบคอมพิวเตอร์ (Tele conferencing) เป็นต้น ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในรอบแรกผู้วิจัยจะรวบรวมเป็นข้อกระทงในแบบถามรอบที่ 2

แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นขั้นตอนที่สำคัญและยากที่สุดของการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ผู้วิจัยจะต้องนำข้อมูลที่รับจากผู้เชี่ยวชาญทุกคนในแบบถามปลายเปิดในรอบแรกเข้าด้วยกัน ตัดทอนข้อความที่ซ้ำกันหรือตัดส่วนที่เกินไปจากกรอบของการวิจัยที่กำหนดไว้ออกไป ในการรวมข้อความเข้าด้วยกันนี้ ผู้วิจัยอาจหาถ้อยคำที่ครอบคลุมข้อความทั้งหมดได้ แต่ทั้งนี้จะต้องคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ด้วย ข้อความที่รวบรวมมานี้จะถูกนำมาเป็นข้อกระทงในลักษณะมาตราประเมินค่าซึ่งอาจเป็นสเกลตั้งแต่ 1-5 หรือ 1-6 หรือ 1-7 แล้วแต่ความเหมาะสม การประเมินค่าในแบบถามรอบนี้จะเน้นการจัดลำดับความสำคัญหรือความเป็นไปได้ของเหตุการณ์หรือข้อความที่กำหนดขึ้น เป็นข้อกระทงและในบางครั้งอาจให้กำหนดเวลาที่เหตุการณ์นั้นๆ จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ข้อความในแบบถามรอบนี้จะต้องชัดเจน และผู้ตอบแต่ละคนจะต้องเข้าใจตรงกันในคำถามหรือข้อความเดียวกัน

แบบสอบถามรอบที่ 3 โดยปกติจะประกอบด้วยประโยคหรือข้อความเหมือนแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มการรายงานให้ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการวิจัยได้ทราบความคิดเห็นของกลุ่มโดยแสดงตำแหน่งของฐานนิยม (Mode) หรือมัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อความ รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้นๆ ตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบความเหมือนหรือความแตกต่างของคำตอบของตนเมื่อเทียบกับคำตอบของกลุ่ม จะได้ทบทวนคำตอบของตนในรอบที่ 3 นี้ โดยอาจเปลี่ยนแปลงคำตอบของตนให้เข้ามาอยู่ในพิสัยระหว่างควอไทล์ หรือยืนยันคำตอบเดิมของตน แต่หากคำตอบเดิมอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำตอบจะต้องแสดงเหตุผลประกอบด้วย

แบบสอบถามรอบที่ 4 มีลักษณะเช่นเดียวกับแบบถามสอบรอบที่ 3

ในด้านจำนวนรอบของแบบถามตามเทคนิคเดลฟายพบว่า การส่งแบบถามตั้งแต่ 2-4 รอบ ก็เพียงพอที่จะหาความเห็นที่สอดคล้องกันที่จะนำมาพยากรณ์ได้ (Martino 1983:18-24) โดยทั่วไปนิยมใช้แบบถามเพียง 2-3 รอบ และในบางกรณีผู้วิจัยอาจไม่เริ่มทำการวิจัยจากแบบถามปลายเปิด แต่จะเริ่มด้วยการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ค่ากับความสำคัญของข้อความในลักษณะมาตราประเมินค่า สำหรับการกำหนดว่าควรมีแบบถามรอบที่ 3 หรือ 4 หรือไม่นั้น ควรพิจารณาพิสัยระหว่างควอไทล์ประกอบด้วยหากพบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก

กว่าคือ พิสัยระหว่างควอไทล์แคบมาก อาจยุติกระบวนการวิจัยลงได้ (สมบุญณี ดันยะ 2524 อ้างถึงใน กรรณิกา เจิมเทียนชัย, 2529) อย่างไรก็ตามเท่าที่ผ่านมาพบว่า จะมีความแตกต่างกันน้อยมากในความคิดเห็นที่ได้จากรอบที่ 3 และรอบที่ 4 จึงตัดแบบสอบถามรอบที่ 4 ออก และเสนอผลการวิจัยจากคำตอบที่ได้ในรอบที่ 3 (ชนิษฐา วิทยาอนุมาต, 2530: 30)

4. การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่การติดต่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญให้เข้าร่วมการวิจัย โดยขอความร่วมมือให้ตอบแบบถามทุกรอบ เนื่องจากการวิจัยแบบเดลฟายต้องอาศัยการตอบแบบถามซ้ำหลายรอบ จึงมักเกิดปัญหาในการรวบรวมข้อมูล ในแบบถามรอบที่ 2 และรอบต่อไป จากการสังเกตผลการวิจัยที่ผ่านมาจะพบว่า ในบางกรณีจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบถามในแต่ละรอบมีจำนวนลดลงตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีข้อพึงระวังอีกประการหนึ่งสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลกล่าวคือ การเว้นช่วงระยะเวลาการตอบแบบถามแต่ละรอบก็มีความสำคัญมาก จากการวิจัยของ Waldron พบว่า การส่งแบบถามในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ในเวลาที่แตกต่างกันจะมีผลกระทำให้เกิดความแตกต่างกันในคำตอบที่จะได้รับ (Weatherman and Swenson 1974 อ้างถึงในกรรณิกา เจิมเทียนชัย, 2529) ด้วยเหตุนี้การเว้นระยะแต่ละรอบนานเกินไปอาจทำให้ขาดความต่อเนื่องในความคิดผู้ตอบอาจลืมเหตุผลในการตอบแบบสอบถามรอบก่อนหน้านั้น หรืออาจเกิดเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้เกิดความไม่แน่ใจในคำตอบ หรือแม้แต่อาจทำให้ขาดความสนใจที่จะตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องพยายามหาวิธีการที่จะได้รับความร่วมมือและความสนใจที่จะตอบแบบสอบถามให้ครบทุกรอบ การที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนลดลงในการตอบแบบถามแต่ละรอบ และการเว้นระยะการตอบนานเกินไปจนเกิดความไม่แน่นอนในคำตอบแต่ละครั้ง อาจส่งผลกระทบต่อวิเคราะห์ข้อมูลได้ ทั้งนี้เนื่องจากสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำตอบรอบที่ 2 และ 3 คือสถิติเกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Central Tendency) อันได้แก่ฐานนิยม (Mode) มัชยฐาน (Median) หรือค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อแสดงตำแหน่งของความคิดเห็น (เกษม บุญอ่อน, 2522 : 27) หากจำนวนผู้ตอบในแต่ละรอบลดลงเป็นจำนวนมาก อาจทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนไปได้

อนึ่ง มีข้อสังเกตสำหรับการกำหนดสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวคือผู้วิจัยจะต้องเลือกให้เหมาะสม หากเป็นกรณีที่เป็นการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเวลาหรือปริมาณควรใช้ค่ามัชยฐาน สำหรับกรณีที่จะทำนายเวลา ปริมาณ หรือสถานการณ์ในอนาคตมักใช้ฐานนิยมส่วนค่าเฉลี่ยอาจไม่เหมาะสมเนื่องจากมาตราที่ใช้กับคำถามมีเพียงเล็กน้อย (เกษม บุญอ่อน, 2522: 27)

นอกจากสถิติเกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางดังกล่าวแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายยังใช้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อพิจารณาการกระจายของความคิดเห็น หากข้อความใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์กว้าง คือมากกว่า 1.5 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่างกันมาก ข้อความใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงถึงความสอดคล้องกันของความคิดเห็น ซึ่งอาจนำข้อความนั้นมาเป็นข้อสรุปของการวิจัยได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยควรพิจารณาและให้ความสำคัญแก่ข้อความที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์กว้างบางกรณีอาจเป็นข้อความที่มีประโยชน์หรือเป็นการเตือนล่วงหน้าถึงประเด็นความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน ทั้งนี้การวิเคราะห์จะต้องพิจารณาถึงเหตุผลของคำตอบซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ระบุไว้ประกอบกันด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลจึงควรแยกการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นความเห็นที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน

ลักษณะเด่นของเทคนิคเดลฟาย

1. เป็นเทคนิคการวิจัยและเป็นเทคนิคในการแลกเปลี่ยนการศึกษาความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญทางตรงโดยที่เขาไม่รู้ตัว เพราะตามกระบวนการของเทคนิควิธี จะช่วยผสมผสานความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญไปด้วย (จุมพล พูลภัทรชีวิน, เทปดัลล, อ้างถึงใน ศรีรัตน์ จันทรสมวงศ์, 2530)
2. การตอบแบบสอบถามมีหลายรอบ ผู้เชี่ยวชาญจึงมีโอกาสถกสนกรองคำตอบอย่างละเอียดรอบคอบ ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือได้สูง
3. เป็นเทคนิคที่สามารถรับข้อมูลจากคนจำนวนมาก โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสภาพภูมิศาสตร์และช่วงเวลา มีกลไกการดำเนินงานง่าย เป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดทั้งเวลา ค่าใช้จ่ายและได้คำตอบที่ดีมีคุณค่ามากกว่าการจัดประชุม คำตอบหรือความคิดเห็นที่ได้รับจากการใช้เทคนิคเดลฟาย จะเป็นความคิดเห็นของผู้ตอบอย่างแท้จริง เป็นคำตอบที่เป็นอิสระ มีอิทธิพลจากบุคคลภายนอกหรือเสียงส่วนใหญ่น้อย เพราะผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนไม่ทราบว่ามีผู้ใดบ้างที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ไม่ได้เผชิญหน้ากัน และไม่ทราบว่าผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ มีความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามอย่างไร ทุกคนจึงมีโอกาสแสดงความเห็นและรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ได้เท่าเทียมกัน

ลักษณะด้อยของเทคนิคเดลฟาย

1. ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดกรอบให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ ซึ่งนอกจากจะขัดกับข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัยอนาคตที่ว่า พยายามจะหาทางเลือกของแนวโน้มต่างๆ ทางที่เป็นไปได้แล้ว ยังเป็นการจำกัดกรอบความคิดของผู้เชี่ยวชาญ เป็นการปิดบังอำพรางและละเลยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยเองอย่างจงใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้แนวความคิดที่ได้ถูกจำกัดอยู่ในกรอบไม่ครอบคลุมเรื่องที่จะวิจัยเท่าที่ควร (จุมพล พูลภัทรชีวิน, เทปตลับ อ่างถึงใน ศรีรัตน์ จันทร์สมวงศ์, 2530)

2. การคัดเลือกและเกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญ ถ้าไม่เหมาะสมดีพอจะทำให้ได้ผู้ที่ไม่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่ต้องการความคิดเห็นอย่างแท้จริง สำหรับกรณีนี้ ชนิตา รัชทรัพย์เมือง (2528:97) ได้กล่าวอย่างนัยๆ ว่าอย่างน้อยที่สุดผู้วิจัยจะต้องคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีลักษณะครบ 3 ประการ คือ เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ ความเต็มใจ และเห็นความสำคัญของการวิจัย เพราะหากแม้เป็นผู้รอบรู้ในปัญหาที่ศึกษา แต่อาจไม่มีเวลาตอบแบบสอบถามทั้ง 3 รอบหรือไม่เห็นความสำคัญของการวิจัย ก็อาจทำให้ผลการวิจัยขาดความน่าเชื่อถือได้ และถ้าเป็นการวิจัยเพื่อวางแผนหรือนโยบาย ควรคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเข้าร่วมการวิจัยด้วย

3. การที่มีการตอบแบบสอบถามซ้ำหลายรอบ เพื่อให้เกิดความเที่ยงของคำตอบ ตามกระบวนการของเทคนิคเดลฟายนั้น อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่ายหรือเกิดความรู้สึกว่าการรบกวนมากเกินไป อาจไม่ร่วมมือตอบแบบสอบถามรอบต่อไป

4. มีคำถามหลายคำถามที่ยังตอบไม่ได้ เช่น จะใช้อะไรเป็นข้อมูลที่จะทำให้ทราบความคิดของผู้เชี่ยวชาญอย่างมีระบบ หรือจะอนุญาตให้ผู้เชี่ยวชาญไม่ตอบคำถามที่ตนเห็นว่าไม่มีความเชี่ยวชาญได้หรือไม่ และการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ต่างสาขาวิชา จะทำอย่างไรจึงนำมาผสมกันให้ได้ดีที่สุด

จะเห็นได้ว่าการวิจัยเรื่องอนาคตภาพงานสวัสดิการที่พักอาศัยของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2549 เหมาะสมที่จะใช้กระบวนการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย เนื่องจากเป็นการคาดการณ์เกี่ยวกับสวัสดิการที่พักอาศัยของนักศึกษาพยาบาลภายใน 10 ปีข้างหน้าโดยอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

เรื่อง อนาคตภาพการจัดที่พักอาศัยสำหรับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล
สังกัดกระทรวงสาธารณสุขปี พ.ศ. 2549

